Lodzer Tageblat № 31

Opłata pocztowa
uiszcz. ryczałtem

פּרייז 15 גראשען

לאָדזשער טאָגעבלאַט

היינט 6 זייטען

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16.
טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 100-57, פון אַדמיניסטראַציע 100-47.

דאָנערשטאַג, פּ' יתרו, י"ח שבט תרצ"א | 5 lutego 1931 r. | 21-טער יאהרגאַנג

ס'האָט זיך אָנגעהויבּען דער גרויסער פּאָליטישער פּראָצעס

פון דער בלוטיגער „צענטראָלעוו"-דעמאָנסטראַציע אין וואַרשא

אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק זיצען 9 פּעפּעסאָווצעס, דערונטער 2 געוו. דעפּוטאַטען

וואַרשאַ. (טעלעפאָניש) נאָך דעם פּראָצעס פון יאַנאָרזשינסקי'ן און זיינע חברים, וועלכער איז איבערגעריסען געוואָרען צוליב דעם, וואָס דער הויפּט-עדות פּוזשיצקי איז געפונען געוואָרען אַ פאַרוואונדעטער און רעמבערטאָווער וואַלד, האָט זיך געשטעלט אָנגעהויבען אין וואַרשא אַ צווייטער גרויסער פּאָליטישער פּראָצעס געגען די אָרגאַניזאַטאָרען פון „צענטראָלעוו"-מיטינג, וואָס איז פאָרגעקומען דעם 14. סעפּטעמבער אין וואַרשא. און געפרעגט נאָך זיך די בלוטיגע געשעהענישען אויף די אויאַזדאָווער אַלעען.

די געריכטס-פערהאַנדלונגען האָבען זיך אָנגעהויבען 10 פריה. דער פאַרזיצענדער איז דער זעלבער, וואָס אין יאַנאָרזשינסקי'ס פּראָצעס, וויצע-פּרעזעס גוימאַן. זיינע אַססעסאָרען זענען די ריכטער הערמאַנאָווסקי און רובאַשעווסקי. בעשולדיגער — דער וויצע-פּראָקוראָר קאַווטשאַק.

אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק זיצען

9 אָנגעקלאַגטע

דער געוו. פּעפּעסישער דעפּוטאַט דזשענגעלעווסקי (ער ווערט אויך בעשולדיגט אינ'ם אַטענטאַט אויפ'ן מאַרשאַל פּיל-סודסקי), דער געוו. פּעפּעסישער דעפּוטאַט מאַריאַן באַרדזשינסקי, דער רעדאַקטאָר פון פּ.פּ.ס.'ישען וואָכען-אָרגאַן „פּאָבודקא" מאַריאַן סינאַוויעצקי, די בעוואוסטע פּ.פּ.ס.'ישע טוערין ד"ר יוזעפינא בודזשינסקא-מילוצקא, זיגמונט שולמאַן (אַ ברודער פון בעוואוסטען פּ.פּ.ס.'ישען באַאַוויעץ ברוך שולמאַן), יוזעף קושיאַק (אַ הויקערל), וול. ראַנגולסקי, יאַן בולינסקי און אַנטאָני רושקעוויטש.

צום פּראָצעס זענען צוגעזאָגט געוואָרען

110 עדות

פון ביידע צדדים. מען רעכנט זיך אויף גרויסע פּאָליטישע סענסאַציעס. צווישען די עדות פיגורירען אויך די נעמען פון געוו. סיים-מאַרשאַלעק ראַטאַי, מהוגנם און דעפּ. ניעדזשאַלקאָווסקי א. א.

דער בעשולדיגונגס-אַקט

מיינט אַז די אָנגעקלאָגטע און 4 גרופּען: דזשענגעלעווסקי, באַרדזשינסקי און סינאַוויעצקי, וועלכע מען האָט געגעבען אין געריכט אַריין פון תפיסה, ווערען אָנגעקלאָגט, אַז זיי האָבען דעם 14. סעפּטעמבער פון פאַרגאַנגען יאָהר איינגעאָרדענט אַ צוזאַמענגעלויף פון מענשען, וועלכע האָבען מיט רעוואָלווערען און אויפרייס-מאַטעריאַל אין דער האַנט זיך אַקעגענגעשטעלט דער פּאָליציי. דזשענגעלעווסקי האָט אָנגעפיהרט מיט אַ בעוואָפענטער באָוויבקע פון פּ.פּ.ס. ער האָט איהר געגעבען אינסטרוקציעס, ווי אַזוי זיך צו פערהאַלטען בעת אַ צוזאַמענ־שטויס מיט דער פּאָליציי און די דאָזיגע באָוויבקע האָט בעת דער מאַניפעסטאַציע אין די אויאַזדאָווער אַלעען געשאָסען אויף דער פּאָליציי און אויך

געוואָרפען אַ באָמבע

באַרדזשינסקי און סינאַוויעצקי ווערען אָנגעקלאָגט, אַז זיי האָבען באַטייליגט גע־ווער אין לאָקאַל פון פּ.פּ.ס. ד"ר בוד־זשינסקא-מילוצקא, שולמאַן, קושיאַק, ראַנגולסקי, בולינסקי און רושקעוויטש ווע־רען אָנגעקלאָגט, אַז זיי האָבען זיך בּאַ־טייליגט אין דער אַוואַנטורע. ד"ר בּוד־זשינסקא-מילוצקא האָט די מאַסען גע־העצט צו אַ ווידערשטאַנד געגען דער פּאָליציי און האָט פאָרמירט אַנ'אונגער־לויבטע דעמאָנסטראַציע און שולמאַן האָט אונטערגעגעבען מיט די דעמאָנ־סטראַנטען שרייענדיג: „לאָזט אייך נישט פון דער פּאָליציי, פאַרטיידיגט אייך!"

די איבריגע ווערען אָנגעקלאָגט, אַז זיי האָבען מיט רעוואָלווערען געשאָסען אויף דער פּאָליציי.

דער בעשולדיגונגס-אַקט

שטעלט פעסט, אַז שוין אין מאַי און יוּ־ני פון פאַרגאַנגען יאָהר האָט פּ.פּ.ס. גע־מאַכט שטאַרקע פאַרבערייטונגען צום אַקטיווען קאַמף מיט דער רעגירונג. צווי־שען די פאַרבערייטונגען איז אויך גע־ווען דער קראָקעווער קאָנגרעס פון „צענ־טראָלעוו".

דער בעשולדיגונגס-אַקט שטיצט זיך אויך אויף די ערקלערונגען פון דעם געוו. פּעפּעסאָוויעץ זשרובּיק, וועלכער האָט איבערגעגעבען, אַז אין אָקטאָבער פון 1929 איז ער געווען אַ מיטגליד פון דער פּעפּעסישער מיליץ. לויט זיינע ער־קלערונגען זענען אין וואַרשא געווען פאַררעגיסטרירט 500 מיטגלידער פון דער מיליץ, אין זאַגלעמביע 700 מיט־גלידער. פון די אַנדערע ערטער ווייסט ער נישט. די מיליץ איז געווען אָפּהענ־גיג פון דעפּ. פּוזשאַק. צו דער וואַרשא־ווער מיליץ האָבען אויך געהערט די דעפּ. פּוטאַטען אַרציששעווסקי, דזשענגעלעווסקי און עדוואַרד זאַוואַדזקי.

דער בעשולדיגונגס-אַקט פערופט זיך אויך אויף די ערקלערונגען פון פּוזשיצ־קי'ן (דעם הויפּט-עדות פון יאַנאָרזשינ־סקי-פּראָצעס).

דער בעשולדיגונגס-אַקט וואַרפט פאָר, אַז אין לאָקאַל פון דער רעדאַקציע „פּאָ־בודקא" איז פאַר דעם 14. סעפּטעמבער פאַנאַנדערגעטיילט געוואָרען געווער. פּוזשיצקי האָט דאַן אויך בעקומען גע־ווער. און שפּעטער, נאָך די געשעעני־שען, ווען ער איז געקומען אין לאָקאַל פון „ראָבּאָטניק" אָפּגעבען דעם רעוואָל־ווער, האָט איהם דזשענגעלעווסקי גע־פרעגט, ווי אַזוי ער האָט זיך אויפגע־פיהרט אויף די אויאַזדאָווער אַלעען. איינער פון די מיליציאַנערען, ראַשקע־וויטש האָט געענטפערט, אַז ער האָט

געשאָסען אויף דער פּאָליציי.

דערויף האָט דזשענגעלעווסקי געזאָלט ענטפערן: „דאָס איז גוט!"

דער בעשולדיגונגס-אַקט שילדערט די געשעהענישען לויט די ערקלערונגען פון די עדות מצד דער בעשולדיגונג. ווען די דעמאָנסטראַציע איז אַרויס פון שווייצער-טאָל אויף די אויאַזדאָווער אַלעען איז אָנגעקומען אַנ'אָפּטיילונג פּאָליציי און געהייסען דעם המון זיך פונאַנדער־גיין. עס האָבען זיך דאַן געהערט אויס־רופען פון המון: „נידער מיט דער רע־גירונג!" און עס האָבען אָנגעהויבען צו פאַלען

איינצעלנע שאָסען

די רעזערוו-פּאָליציי האָט דאַן אַטאַקירט די דעמאָנסטראַנטען און גלייכצייטיג און אויך אַרויסגעטרעטען די געווער־ליכע פּאָליציי מיט העלמען און באַגנעטען. דער פּאָליציי-קאָמיסאַר האָט גע־זעהען די פאַלענדע באָמבע, און ער האָט אַ געשריי געטאָן צו דער פּאָליציי: „פּאַדניי!" נאָכ'ן אויפרייס האָבען זיי זיך צוריק אויפגעהויבען און דאַן האָבען זיך געהערט שאָסען, ווי פון אַ מאַשין-ביקס. ביים צוטרייבען דעם המון זענען אַרעס־טירט געוואָרען 200 פּערזאָן.

עס זענען געווען

2 דערהרג'עטע

וויטאָלד סוכאַצקי און סטאַניסלאַוו סקאָווראָנסקי. פאַרוואונדעט זענען גע־וואָרען 12 פּערזאָן, דערונטער 5 פאַר־וואונדעטע פּאָליציאַנטען.

האַלב 11 האָט מען אַריינגעפיהרט די אָנגעקלאָגטע אין געריכטס-זאַל.

די פאַרטיידיגער בערענזאָהן, רונדא, בענקעל, הורדשינסקי, גאַרלינסקי, שאַפּ־נוצקי, גאַצקי, האַנגוויל, יאַראָש און ראַמבּראָווסקי פאַרנעהמען דאַן זייערע ערטער.

די געריכטס-פערהאַנדלונגען

10 מיט 45 מינוט איז דאָס געריכט צוגעטרעטען פעסטצושטעלען די פּער־סאָנאַליען פון די אָנגעקלאָגטע. כמעט אַלע אָנגעקלאָגטע האָבען אָנגעגעבען, אַז זיי זענען רעליגיאָנסלאָזע.

דער געריכטס-וואָזשני מעלדעט דאַן, אַז דער עדות פּוזשיצקי האָט זיך נישט געשטעלט צום פּראָצעס, ווייל ער איז פאַרוואונדעט און ליגט אין בעט.

דער פאַרטיידיגער רונדא טראָגט דאַן אַריין אַ פאָרשלאַג, אַז דער פּראָצעס זאָל צוליב דעם אָפּגעלייגט ווערען.

דער פּראָקוראָר ערקלערט, אַז אין משך פון אַ פּאָר טעג וועט זיך שוין פּוזשיצקי קענען צושטעלען און דאָס גע־ריכט וועט האָבען די מעגליכקייט איהם אויסצוהערען און דעריבער איז ער גע־גען פאָרשלאַג פון פאַרטיידיגער.

דער פאָרשלאַג פון פאַרטיידיגער ווערט אָבגעוואָרפען און מען הייבט אָן צו לייע־נען דעם בעשולדיגונגס-אַקט, וועלכען מיר האָבען שוין איבערגעגעבען בקיצור.

פאַר'ן אויסהערען די עדות טראָגט אַריין די פאַרטיידיגונג אַ פאָרשלאַג, אַז עס זאָלען אַרויסגערופען ווערען אַלס עדות די

דריי הויקערס

מאַטשעיעווסקי, בעהם און גאַשינסקי, וועלכע האָבען זיך אויך בעטייליגט אין מיטינג פון „צענטראָלעוו". די פאַרטיי־דיגונג מאָטיווירט עס דערמיט, ווייל לויט'ן בעשולדיגונגס-אַקט האָט איינער פון די עדות דערקענט קושיאַק'ן צוליב זיין הויקער. מען דאַרף דעריבער פעסט־שטעלען, צו דער דאָזיגער עדות וועט דערקענען יעדען בעזונדערען הויקער.

די פאַרטיידיגונג האָט זיך אָפּגעזאָגט פון אַרויסרופען אַלס עדות דעם געוו. סיים-מאַרשאַלעק ראַטאַי.

דאָס געריכט האָט מסכים געווען צום פאָרשלאַג פון די פאַרטיידיגער אַרויס־צורופען די אָנגעוויזענע דריי הויקערס אַלס עדות.

דאָס געריכט איז דאַן צוגעטרעטען צום

פערהער פון די עדות

דער ערשטער ווערט אויסגעפרעגט דער עדות מישאַנעק, אַ קליין צוואַנציג־יעה־ריג יונגעל, וואָס פאַרשטעהט זיך אַפּ־סאָלוט נישט אין דער פּאָליטישער סי־טואַציע. ער איז געווען אַ מיטגליד פון פּ.פּ.ס., ער ערקלערט, אַז ער האָט אַמאָל געהערט אין דער פּאַרטיי, אַז עס איז אָנגעקומען

אַ בריף פון גענעראַל האַלער,

אין וועלכען ער שרייבט, אַז הגם ער האָט געגענזעצליכע אַנשויאונגען, איז ער גרייט צוצוטרעטען צו אַ געמיינזאַ־מער אַקציע.

אַדוו. רונדא: וואָס בעדייטען די ווער־טער „געגענזעצליכע אַנשויאונגען"?

עדות: דאָס בעדייט: אַנדערע.

אַדוו. רונדא: ווער האָט דעם עדות דערצעהלט וועגען געג. האַלער'ס בריף?

עדות: דאָס איז אַ סוד.

ווייטער ערקלערט דער עדות, אַז בראש פון דער דעמאָנסטראַציע זענען געגאַנגען פרויען, אונטער דער אָנפיה־רונג פון דער אָנגעקלאָגטער ד"ר מי־לוצקא.

נאָך די ערקלערונגען פון דעם עדות האָט דער פאַרזיצענדער איבערגעריסען די פערהאַנדלונגען.

בעת דער הפסקה האָט זיך צום פּרעס־סע-טיש צוגעזעצט דער באַקאַנטער „מלך פון פּוילען" וואַלסקי, וועלכער „פּרע־טענדירט", ווי באַוואוסט, אויפ'ן פּוילי־שען טראָן. די זשורנאַליסטען האָבען אָבער, ווייזט אויס, נישט געוואָלט האָ־בען דעם כבוד צו זיצען ביי איין טיש מיט זיין „קעניגליכער מאַיעסטעט" און געבעטען דעם וואָזשני, אַז ער זאָל איהם הייסען מוחל זיין פון דאָרט.

די דאָזיגע מעשה האָט אַרויסגערופען אַ שטיקעל הייטערקייט אין זאַל.

נאָך דער הפסקה איז אויסגעהערט געוואָרען אַלס עדות דער שעף פון פּאָ־ליטישען דעפּאַרטאַמענט ביים אינערן־מיניסטעריום, קאָוועצקי, וועלכער ער־קלערט, אַז אין אַ געשפּרעך מיט די אָנ־געזעהענע פאַרשטעהער פון פּ.פּ.ס. האָט ער געהערט, אַז אין 14. סעפּטעמבער וועט פּ.פּ.ס. נישט דערלאָזען צו קיין שום דעמאָנסטראַציעס און עקסצעסען.

דער פאַרזיצענדער: צי איז אייך בע־קאַנט, אַז דעם גראַנאַט זאָלען האָבען געוואָרפען קאָמוניסטען?

עדות: כ'האָב וועגען דעם געהערט ס'איז אָבער פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די באָוויבקע פון פּ.פּ.ס. האָט געשאָ־סען.

דער עדות דעפּ. אַרציששעווסקי ער־קלערט, אַז די געשעהענישען נאָכ'ן מי־טינג אין שווייצער-טאָל זענען געקומען פאַר די פיהרער פון פּ.פּ.ס. אומגעגע־ריכט. די פּאַרטיי איז געווען געגען יעמ־ווערער מאַניפעסטאַציע.

נאָך די ערקלערונגען פון דעפּ. אַרצי־שעווסקי זענען די געריכטס-פערהאַנד־לונגען אָפּגעלייגט געוואָרען ביז היינט.

צוזאַמענשטויסען צווישען ענדעקישע און סאַנאַטאָרישע סטודענטען

וואַרשאַ, (טעלעפאָניש) אין דער צוקערניע „איטאַליאַ" איז אויסגע־בראָכען אַ גרויס געשלעג צווישען ענדעקישע און סאַנאַטאָרישע סטודענטען. די פּאָליציי האָט געמוזט אינטערווענירען.

די האָקעי-קאַמפּען אין קריניצע

גרויסער זיג פון דער פּוילישער האָקעי-דרוזשינע

קריניצאַ, (ספּ.) אַ גרויסע סענסאַציע האָט דאָ אַרויסגערופען דער זיג פון דער פּוילישער האָקעי-דרוזשינע איבער שווייצאַריען. דער רעזולטאַט איז געווען 2:0 לטובת פּוילען. די קאַנאַדער זענען געווען ענטציקט מיט פּוי־לישען זיג.

ווידער געשלעגען אויף דער ווינער אוניווערזיטעט

צווישען סאָציאַל-דעמאָקראַטישע סטודענטען און האַקענקרייצלער

ווין, (ספּ.) נעכטען פאַרמיטאָג זענען ווידער פאָרגעקומען צוזאַמענ־שטויסען צווישען די סאָציאַל-דעמאָקראַטישע און נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישע סטו־דענטען אויף דער ווינער אוניווערזיטעט. די סאָציאַל-דעמאָקראַטען האָבען פער־שפּרייט אַנ'אויפרוף וועגען די וואַהלען צו דער סטודענטען-קאַמער. די נאַציאָ־נאַל-סאָציאַליסטען האָבען די סאָציאַל-דעמאָקראַטישע פלאַקאַטען פערשמירט מיט טינט.

צווישען ביידע לאַגערן איז אויסגעבראָכען אַ געשלעג אויף שטעקענס און פלעשער.

די פּאָליציי האָט געמוזט אינטערווענירען.

קאָנפליקט פון אַ גרופּע יודישע עמיגראַנטען אין דאַנציג

מיט'ן קאַנאַדישען עמיגראַציע-אַמט

דאַנציג, 4. פעבר. (יט"אַ) צווישען אַ גרופּע עמיגראַנטען, וואָס פאָהרען קיין קאַנאַדע איז אויסגעבראָכען אַ קאָנפליקט מיט'ן קאַנאַדישען עמיגראַציאָנס־אַמט, אין מען וויל זיי דערפאַר נישט אַרויסגעבען קיין וויזעס. עס דראָהט אַ געפאַהר, אַז אויב דער קאָנפליקט וועט זיך לענגער פערשלעפען וועלען די עמיגראַנטען שוין אינגאַנצען נישט קענען אַריינקומען קיין קאַנאַדע, ווייל דער טערמין פון אַריינפאָהרען וועט זיך ענדיגען.

די דאַנציגער פּרעסע שרייבט, אַז עס איז דאָ אַ האָפנונג, אַז דער קאָנ־פליקט זאָל זיך פערענדיגען מיט אַ קאָמפּראָמיס.

כוס תנחומין

אנו מביעים את רגשי השתתפותנו בצערו הגדול של חברנו וידידנו מר צבי זקס נ"י למות עליו אביו הישר באדם

ר' אהרן ז"ל

המקום ינחם אותו ואת משפחתו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

הועד והמתפללים

בבית מדרש של יונגסטער רחוב טראַגוטאַ 14.

בית-הכנסת „אהל יעקב"

גשת שבת חגיגי

בעד הנוער ותלמידי בתי הספר

ביום ו', עש"ק, פ' יתרו (6/2) תערך

קבלת-שבת חגיגית

התפלות ע"י הש"ץ והמקהלה בשירה ובזמרה. בין קבלת השבת ותפלת ערבית ישא נאום הפדגוג הנודע ד"ר י. פרנקל על הנושא: „חובה הנוער ביחס אל קדשי האומה".

הנוער ותלמידו ביתהס"פ — מתבקשים לבוא.

התחלת התפלה בשעה 4 לפנות ערב.

Dr. Wołkowyski

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

צעגיעלניאַנאַ 36

טעלעפאָן 216-90

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט ווענערישע קראַנק־הייטען און מענער-שוואַכע. אַלע-אַרט אַנאַליזע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַלען.

נעמט אָן פון 2-9, און פון 5-9 אָוונד. בעזונדער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med. R. Zalcwasser

כירורג

נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אַ זייגער אָוונד

זשעראָמסקיעגאָ (פּאַנסקאַ) 1, טעל. 125-17

אין דער לעטשניצע, בזשעזשינער 11 פון 2-3

Dr. Med. E. Reicher

ספּעציאַל ארצט

פאַר הויט האָר און וועגערישע קראַנקהייטען

דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטרא-טעראַפּיע

פּאָלודניאָווא 28 טעל. 201-93. נעמט אָן פון 8-11 פריה און 5-9 אָוונד. זונטאָג פון 1-1 מיט.

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פּרייזען

Dr. M. GOLDFARB

זאַוואַדזקא 18, טעל. 153-19

הויט, האָר און געשלעכטס-קראַנקהייטען

נעמט אָן פון 9-12 פאַרמיטאָג און פון 5-8 אָוונד

Dr. Niewiażski

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַליסט

פאַר סיפיליס, טריפּער און מענער-שוואַכע

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען

און עלעקטראָ-טעראַפּיע אַנאַליזען.

פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

אַנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40

נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה, און פון 5-9 אָוו.

זונטאָג פון 9 ביז 1 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

Dr. med H. Różaner

ספּעציאַליסט פון הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען און קינדערלאָזיגקייט

נאַרוטאַוויטשאַ 9, טעל. 128-66

נעהמט אָן פון 8-10; 5-8 אָוונד

אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. A. Mazur

וסכאָדניאַ 67, — טעל. 166-01

נעמט אָן פון 10 — 1.30 און פון 4 — 6 אָוונד

הלואה פון א מיליארד פראנק פאר פוילען

מארשאל פילסודסקי וועט אפשטאטען א וויזיט מוסאליני'ן

הלואה פון א מיליארד פראנק פ'ר פוילען

פ א ר י ז, 4. פעברואר (ספ) אויף דער פאריזער געלד-בערזע האט זיך בעכטען פערשפרייט א שטארקער קלאנג, אז עס זענען שוין פערענדיגט געווא-רען די אונטערהאנדלונגען פון דער פוילישער רעגירונג מיט א פראנצויזישען באנק-קאנצערן וועגען א הלואה פון 1 מיליארד פראנק. די ידיעה וועגען די גליקליך פערענדיגטע אונטערהאנדלונגען האבען ארויסגערופען א גרויסע צופרי-דענהייט אין די פראנצויזישע רעגירונגס-קרייזען.

* * *

צו דער דאזיגער ידיעה בעקומען מיר פון פוילישע פאך-קענער פאלגענ-דענדען קאמענטאר: די פויליש-פראנצויזישע אונטערהאנדלונגען וועגען א הלואה פון א מיליארד פראנק אויף דער בוי פון דער באהן גדיניא-קאטאוויץ זענען ארויין אין א נייער פאזע. די פראנצויזישע דעלעגאציע האט עהרענעכטען פער-לאזט ווארשא און אפגעפאהרען קיין פאריז, כדי ארומצורעדען די פונקטען פונ'ם אפמאך. אין ווארשא זענען נאר איבערגעבליבען 2 טעכנישע עקספערטען. די ענדגילטיגע אונטערהאנדלונג ן בנוגע דער הויך פון פראצענט וועלען זיך אנהויבען אין דער קומענדער וואך אין פאריז. ווי מען דערוויסט זיך איז מען אין די פראנצויזישע באנק-קרייזען געשטימט צו געבען פוילען א הלואה. די אונטערהאנדלונגען זענען נאכנישט ענדגילטיג פינאליזירט. זיי ענטוויקלען זיך אבער אין א גינסטיגער אטמאספערע און עס זענען דא גאנץ גרויסע האפנונ-גען, אז דער אפמאך וועגען דער הלואה וועט אונטערגעשריבען ווערען.

ליטווינאוו זאל בעקומען די נאבעל-פרעמיע פאר'ן שלום

מ א ס ק ו ו ע 4. פעברואר (יט"א) אין נארוועגישען פארלאמענט איז נעכ-טען אריינגעטראגען געווארען א פארשלאג, אז די נאבעל פרעמיע פאר שלום פון יאהר 1931 זאל בעקומען דער סאוויעטישער אויסערן-קאמיסאר ליטווינאוו. דעם פארשלאג האט אריינגעטראגען די קאמוניסטישע פראקציע.

מארשאל פילסודסקי און מוסאליני וועלען זיך בעגעגענען אין רוים

פ א ר י ז, (ספ.) פולק. טושאסקא-דורסקי האט אויפ'ן וועג פון בראזיליען אפגעטרעטען אין מאדערא, וואו ער האט זיך געמאלדען צום מארשאל פילסודסקי. פולק. דורסקי דערצעהלט, אז מארשאל פילסודסקי פיהלט זיך זעהר גוט און ער ארבייט 12 שעה אין טאג. דער מארשאל פילסודסקי האט איהם מיטגעגעבען קיין ווארשא עטליכע וויכטיגערע בריף צו דער פוילישער רעגירונג.

סוף מערץ פערלאזט דער מארשאל פילסודסקי מאדערא.

ר ו י ם, (ספ.) די רוימישע פרעסע בעשטעטיגט די ידיעה, אז דער מאר-שאל פילסודסקי וועט בעזוכען רוים, כדי זיך צו בעגעגענען מיט מוסאליני'ן און אפשטאטען א וויזיט ביים דעם פויפסט.

דרייסטער באנדיטען-אנפאל אויף 2 יודישע פאמיליעס אין גער

וו א ר ש א, 4. פעברואר (טעלעפאניש) נעכטען איז אין גער פארגעקומען א דרייסטער באנדיטען-אנפאל אויף די 2 יודישע פאמיליעס, גרושקעוויטש און יונגבלכע, וואוינען נעבען יודישען בית-עולם.

ארום 9 אווענד האבען 2 פערשוינען אנגעקלאפט אין דער טיר פון דעם הויז, וואו עס וואוינען די 2 דערמאנטע פאמיליעס און געבעטען, אז מען זאל זיי אריינלאזען איבערנעכטיגען. ווען הערשעל גרושקעוויטש האט געעפענט די טיר, האבען זיך אריינגעריסען 2 פערמאסקירטע באנדיטען מיט רעוואלווערען אין די הענט און טעראריזירענדיג די מיטגלידער פוןביידע יודישע פאמיליע, האבען זיי אלעמען אריינגעשלעפט אין איין צימער, איינער פון די באנדיטען האט געהיטען די הויז-מענשען און דער אנדערער האט דערוויילע אויסגערוימט אלץ, וואס עס האט זיך געפונען אין שטוב. די באנדיטען האבען צוגערויבט 45 זל., 2 גאלדענע פינגערלעך און א פוטער. זעהענדיג, אז מעהר וועלען זיי שוין גארנישט געפינען זענען זיי אוועק.

די פאליציי האט נאך ביז איצט נישט געכאפט די באנדיטען.

רעוויזיאניסטען ווילען ערקלערען דער ענגלישער רעגירונג, אז וויצמאן איז נישט דער בעפולמעכטיגטער פון יודישען פאלק

י ר ו ש ל י ם, 4. פעברואר (יט"א) נעכטען איז אין תל-אביב פארגעקו-מען אנ'אויסערגעוועהנליכער צוזאמענפאהר פון די רעוויזיאניסטען אין ארץ-ישראל. אין צוזאמענהאנג מיט דער לעצטער סעסיע פון אקציאנס-קאמיטעט. דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו איז געווארען זעהר שטארק קריטיקירט. אויף וויצמאנס אדרעס האבען זיך געהערט אויסרופען ווי „בוגד" „פעררעטער".

עס איז בעשלאסען געווארען, אז די רעוויזיאניסטען זאלען מעלדען דער ענגלישער רעגירונג, אז וויצמאן איז נישט דער בעפולמעכטיגטער פון יודישען פאלק.

אנ'אפיציעלע פובליקאציע פון פעלקער-בונד אין דער העברעאישער און יודישער שפראך

ג ע נ ף, (י.ט.א.) אין פערלאג פון פעלקער-בונד וועט אינגיכען ערשיינען א פובליקאציע אין דער העברעאישער און יודישער שפראך. די פובליקאציע אין דער פארם פון א בראשור, וועלכע פראפאגאנדירט די אידעע, אויפגאבען און צילען פון פעלקער-בונד, איז שוין ערשינען אין 42 שפראכען. די איבער-זעצונג איז געמאכט געווארען דורך די ווארשעווער זשורנאליסטען ה' נ. שוואלבע אין יודיש און ה' י. העפטמאן—העברעאיש.

די איניציאטיוו ארויסצוגעבען די דערמאנטע פובליקאציע אויך אין דער העברעאישער און יודישער שפראך קומט פון ה' שוואלבע, וועלכער האט זיך וועגען דעם געווענדעט צום פעל-קער-בונד, אנווייזענדיג, אז די אידעע פון פעלקער-בונד האט פיל אנהענגער צווישען די יודישע מאסען און אז א פראפאגאנדא-בראשור פון פעלקער-בונד דארף דערובער אויך ערשיינען אין די שפראכען, וואס ווערען בענוצט דורך דעם יודישען פאלק.

מיג. זאלעסקי'ס בעריכט וועגען דער סעסיע פון פעלקער-בונד

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער אויסערן-קאמיסיע ביים סענאט האט דער מיניסטער זאלעסקי געהאלטען א לענגערע רעדע וועגען די רעזולטאטען אויף דער לעצטער סעסיע פון פעל-קער-בונד אין גענף.

מיניסטער זאלעסקי שטרייכט אונ-טער, אז די גרעסטע צאהל פאקטען אין דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק זענען ענג פערבונדען מיט דער סעס-יע פון פעלקער-בונד און מיט דער ערשטער בעראטונג וועגען „פאן-איי-ראפע".

דער מיניסטער האט געגעבען א גאנץ ברייטע אפשאצונג וועגען די ארבייטען פון דער ערשטער „פאן-איי-ראפע"-בעראטונג און די ראל פון די ווירטשאפטליכע מאמענטען, וואס האבען געשפילט אויף די דאזיגע בערא-טונג. דערנאך האט דער מיניסטער גע-רעדט וועגען דער בענייאונג פון פויליש-רומענישען טראקטאט, וואס איז אפגעשלאסען געווארען אין גענף פאר דער זיצונג פון „פאן-אייראפע". דער מיניסטער ערקלערט, אז דער בעניי-טער טראקטאט איז דער זעלבער, וואס פריהער, נאר מיט דער אונטערשיד, וואס איצט איז ארויסגעלאזען געווא-רען די קלאוזולע וועגען ארביטראזש, ווייל די דאזיגע קלאוזולע איז שוין געווארען אויסגעפיהרט.

דער מיניסטער רעדט אויך ברייט ארום די פויליש-ליטווישע בעציהונגען און די אונמעגליכקייט פון א פער-שטענדיגונג מיט ליטע און דעריבער איז דער גאנצער ענין איבערגעגעבען געווארען צום האגער טריבונאל. צום סוף רעדט דער מיניסטער ברייט ארום די נאטע פון דייטשלאנד צום פעלקער-בונד וועגען די וואהלען אין אויבער-שלעזיען, אין פויזען און פאמאזשע. דער מיניסטער רעדט וועגען דער גע-וואלדיגער העצע, וואס איז געפיהרט געווארען פול מיט שקרים געגען פוי-לען. די דייטשע פרעסע האט געפיהרט א געוואלדיגע העץ-קאמפאניע, וואס האט דערפיהרט דערצו, אז די דייטשע רעגירונג זאל אריינשיקען די דערמאנ-טע נאטעס צום פעלקער-בונד. אלס רעזולטאט פון די גענפער בעראטונגען וועגען די דייטשע נאטעס איז געקו-מען א ראפארט, וואס איז ארויסגעגע-בען געווארען אין אנ'אונפארטייאישער אטמאספערע, טראץ דער שטארקער אנטי-פוילישער קאמפאניע, אין וועל-כער עס האבען אויך ליידער זיך בע-טייליגט אזעלכע ארגאניזאציעס, צו וועלכע עס געהערען אויך פאלאקען.

די פארשלאגען פון ראפארט דעקען זיך איינגאנצען מיט דעם, וואס די פוי-לישע רעגירונג האט שוין אליין געטון פון שטאנדפונקט פון די אינטערנאציא-נאלע פערפליכטונגען און פון פוילישען מלוכה-שטאנדפונקט גופא. בנוגע דעם גוטען צוזאמענלעבען פון דער מינדער-הייט אין די גרעניצען פון דער פוילישע מלוכה.

לעזט און אבאנירט דאס „לאדזער טאגעבלאט"

ווארנונג פאר עמיגראנטען, נישט צו פאהרען קיין ארגענטינע דורך אורוגוואי

פ א ר י ז. (יסא) די דירעקציע פון „היקעם" (היאס-יקא-עמיגדירעקט) פער עפענטליכט פאלגענדע מיטטיילונג:

אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס עס איז נעהעכערט געווארען דער אפצאהל פאר אימיגראציע-וויזעס קיין ארגענטי-נא, לאזט זיך בעמערקען צווישען די עמיגראנטען א נייגונג צו פאהרען קיין ארגענטינא דורך אורוגוואי. זאגאר עמי-גראנטען, וואס האבען קרובים אין אר-גענטינא גלויבען, אז פון אורוגוואי וועלען זיי גיכער בעקומען די איינרייזע-ערלויבנישען. דאס איז אבער באין אופן נישט ריכטיג. ווי עס טיילט מיט דער „ריקעם"-קאמיטעט אין מאנטעווידעא, איז די העכערונג פון וויזע-אפצאהל פון 3 אויף 33 דאלאר הל אויך אויף אורוגוואי. דאס ארגענטינישע קאנסולאט אין אורוגוואי, פונקט ווי די קאנסולא-טען אין אייראפא, ערטיילט די ארגענ-טינער וויזע ערשט נאכדעם, ווי דער עמיגראנט שטעלט פאר די איינרייזע-ערלויבניש (לאמאדא).

עס האט דעריבער נישט קיין שום צוועק צו פאהרען קיין אורוגוואי און דארט ווארטען אויף דער ארגענטינער איינרייזע-ערלויבניש, וואס עס איז פער-בונדען מיט'ן פערלוסט פון צייט און געלד. עס ווערט דעריבער דרינגענדסט געראטען די אייראפעאישע עמיגראנטען, אז זיי זאלען אויף די ארגענטינער איינ-רייזע-ערלויבנישען ווארטען אין זייערע היים-לענדער און זיך נישט לאזען אין וועג איידער זיי האבען די דאזיגע ער-לויבנישען נישט בעקומען.

מיניסטעריאל-קאמיסיע פיהרט די אויספארשונג וועגען די מיליאנען-מיסברויכען פון א לאדזער וויד-פירמע

וועגען די ענטדעקטע מיליאנען-מיס-ברויכען פון א לאדזער וויד-פירמע וועלכע האט אויסגענוצט די צאל-פאר-שריפטען פון פוילען מיט אנדערע מלוכות און אריינגעפיהרט פון אויס-לאנד מיט געוויסע מאכינאציעס די טיי-ערסטע וייד-סחורות, נישט בעצאהלענ-דיג קיין פרוטה צאל. און אזוי ארום קאנקורירען מיט אלע איבריגע לאדזער וייד-אונטערנעהמונגען.

האט דאס פינאנץ-מיניסטעריום ארויס-געשיקט קיין לאדז א ספעציעלע קא-מיסיע, צו פיהרען די אויספארשונג.

די מיניסטעריאל-קאמיסיע האט שוין אפגעהאלטען א רייה קאנפערענצען אין דער צאל-קאמער און זי האט זיך פער-אינטערעסירט מיט אלע קוויטונגען און ביכער פון דער וייד-פירמע, וועלכע ווערט בעשולדיגט אין די מאכינאציעס.

די פרטים פון דער אויספארשונג ווע-רען געהאלטען בסוד.

נאכט דיזשורנע אין די אפטייקן

היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטיי-קען: ס. יאנקעלעוויטש אלטער מארק 9, ל. סטעקלא אלעקסאנדערער 37, ב. גלוי-באווסקי נארוטאוויטש 6, ס. האמבורג גליבנא 50, ל. באוולאווסקי פיעטריקאוער 307, א. פיאטראווסקי באמארסקא 91.

18-יעהריגע פערליבט זיך אין אפערהייראטען מאן אין א טאטע פון קינדער

פון פערצווייפלונג בעגעהט זי זעלבסטמארד

(§) די 18-יעהריגע העלענא יאנוק (ווסכאדניא 55) האט, כדי צו מאכען א סוף צו איהר לעבען, נעכטען פריה אויס-געטרונקען יאדינע אין א טויער אויף קאשטעשעלנא גאס.

דאס יונגע מיידעל האט זיך בשעתו בעקענט מיט א געוויסען אלויזו פאדעמ-בסקי פון זשוראוויא 14 און אין איהם זיך פערליבט. פאדעמבסקי איז אפט גע-קומען צו די יאנוק אהיים, ער האט גע-רעדט מיט איהר וועגען חתונה האבען און — די ליבע האט געברענט. העלענא, וואלענדיג פערלייכטערן די מעגליכע זאר-גען פון איהר געליבטען, האט איהם גע-בארגט עפעס געלד, מיט וועלכען ער האט געזאלט מאכען עפעס א געשעפט. אנומעלט האט העלענא געפרעגט פא-דעמבסקי'ן, צי ער האט נאך א פרוי. ער האט דערויף נישט געענטפערט און איז מעהר צום מיידעל נישט געקומען.

א פערצווייפעלטע און פערבענקטע איז העלענא יאנוק געגאנגען אויפזוכען איהר געליבטען אויף זשוראוויא 14. זי האט אנגעקלאפט און ס'האט איהר געעפענט די טיר א פרוי, וועלכע האט העלענא'ן ערקלערט, אז זי איז פאדעמבסקי'ס פרוי און זי האט מיט איהם עטליכע קינדער.

הערענדיג אזא מעשה, איז יאנוק, אהן א ווארט צו זאגען, ארויס פון שטוב און זיך געלאזט לויפען, ווי מען וואלט איהר געיאגט.

אויף דער קאשטעשעלנא גאס האט זי זיך ערשט בערוהיגט, וואס מיט איהר איז זיך פערלאפען, און זי האט זיך פער'-סמ'ט.

—:0:—

אפמאך צו רעגולירן די פרייזען

דער קארטעל פון די וייד-אינדוסטריע-לער צוזאמען מיט די פראדוצענטען פון בוימוואל-אויפארבייטונגען האבען געשלאסען א קאנווענץ וועגען רעגולי-רען די פערקויפס-בעדינגונגען און ווע-גען קרעדיטען פאר די אפנעהמער.

מיג. זאלעסקי'ס בעריכט וועגען דער סעסיע פון פעלקער-בונד

היינט דער אורטייל אינ'ם פראצעס פון „גאלד-מאכער" טויזענד

מ י נ כ ע ן, (ספ.) דער פראצעס פונ'ם „גאלד-מאכער" טויזענד האלט שוין ביי ענדע. נעכטען האט גערעדט דער פראקוראר, ער האט געפאדערט פאר טויזענד'ן א שטראף פון 6 יאהר שווערע תפיסה און צונעהמען ביי איהם די בירגער-רעכט אויף 5 יאהר.

היינט נאכמיטאג וועלען רעדען די פערטיידיגער. מארגען ווערט ערווארט דער אורטייל.

גרויסע פרעסט אין ניו-יארק

נ י ו - י א ר ק, 4. פעבר. (טי) אין ניו-יארק און ניי-ענגלאנד הערשען זייט איניגע טעג שטארקע פרעסט. אין איי-ניגע שטעט איז די טעמפעראטור גע-פאלען ביז 37 גראד צעלזיוס.

דינאמיט-עקספלאזיע מיט מענשליכע קרבנות

נ י ו - י א ר ק, 4. פעבר. (טי) אין סאלט לאקע סיטי (אוטא) איז א צוג ארויפגעפאהרען אויף א לאסט-אויטא-מאביל, וואס איז געווען געלאדען מיט דינאמיט. עס איז געקומען צו א מורא'-דיגען אויפרייס, ביי וועלכען דריי פער-זאן זענען גע'הרג'עט געווארען און איי-נער שווער פערוואונדעט.

יודיש פאלקס-טעאטער זגערזשער 17 טעלעפאן 193-03

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן

ווינטיג נייעס! גרויסע סענסאציע פאר לאדז ווינטיג נייעס!

פייערליכע ערעפנונג פון יודישען פאלקס-טעאטער מיט אנ'ערשטקלאסיגען געקליבענעם אנסאמבל מיט'ן אנטייל רעגינא בוימאן, פון דער ניי-אנגאזשירטער סוברעטין בעקאנטער ארטיסט מ. דראנאוו, בעקאנטער ארטיסט ה. באלבירסקי און י. טופמאן

פרייטאג, ד. 6-טן שבת, ד. 7-טן זונטאג, ד. 8-טן פעברואר 9 אווענד

פרעמיערע! צום ערשטען מאל אין לאדז פרעמיערע!

לעצטער שלאגער פון אמעריק. טעאטערס

די גאסען-קינדער

אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון סיגאל.

ש ב ת, דעם 7-טען 4 נאכמיטאג, מ א נ ט א ג, דעם 9-טען 9 אווענד

צו פאפולערע פרייזען – צום ערשטן מאל אין פאלקס-טעאטער

בראדיאגא

מיט געזאנג און טענץ פון י. זילבערט

דינסטאג, דעם 10-טען 9 אווענד פרעמיערע!

די גלאקען פון סיביר

אווענד-פרייזען פון 1 ביז 3 זל. פאפולערע פרייזען פון 80 ביז 2.50

ערעפנען די פייערליכע פארשטע-לונג פון פאלקס-טעאטער וועט רעד. לאזאר פוקס

ס'נעמט אנטייל פרויען לויט א.ב.: בעזמאן, בוימאן, פאדערמאן, ראזענצוויג. מענער: באלבירסקי, גוטמאן, גאלדבערג, דראנאוו, טופמאן, גייהויז, פא-לאנסקי, פאסטעל לעווקאוויטש. טעכנישער לייטער: ק. גוטמאל. סופלער: וו. נייהויז, אדמיניסטראטאר: נ. גאלדשטיין, ליכט-עפעקטען: י. שולמאן, ארטיסטישער מאלער: ביאלעצקי, דעקאראטאר: ה. ליטוואק.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פאלקס-טעאטער.

לאָדזער טאַגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט־אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונד
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100-57, אַדמיניסטראַציע 100-47

פאַר דער גענעראַל־דעבאַטע אין סיים

הײַנט הויבט זיך אָן די גענעראַל־שלאַכט, וואָס עס שטעלט מיט זיך פאָר די גענעראַל־דעבאַטע איבער'ן בודזשעט אין סיים.

און אַנ'ערך פון 30 שעה וועט דער סיים שוין גאַנץ גענוי האָבן געקומען צו דער איבערצייגונג און דער [illegible] פון דעם הויכן אויסגעבלאָזענעם בודזשעט, וועלכער איז בלי ספק אינגאַנצען נישט לויט אונזערע כוחות. מ'קען אויסרעכענען, אַז יעדע שעה פון דער דעבאַטע וועט פּראָדוצירן 100 מיליאָן פון בודזשעט, און אַזוי וועלן מיר אין משך פון 30 שעה דערגרייכן צו דער ציפער פון 3 מיליאַרד. מ'קען נאָך נישט וויסען צי די ווירטשאַפטליכע ווירקליכקייט וועט אויך אַזוי שנעל און פּינקטליך אַרבייטען אָדער זי וועט נאָכער אַרויסווייזען אַ געוויסע האַמעטניקייט און נישט קענען אַזוי פּינקטליך און גיך אויספיהרען דאָס, וואָס דער בודזשעט וועט אויף איהר אַרויפלעגען.

אָבער דערצו וועלען שוין מסתמא נישט העלפען קיין טענות. מיר האָבען אַ דיסציפּלינירטע [illegible] מערהייט, דער בודזשעט וועט אונבעדינגט אָנגענומען ווערען אַזוי, ווי די רעגירונג וויל און די סומען, וואָס די רעגירונג האָט פאָרגעלעגט. גוט אָדער שלעכט, אַזוי איז עס, און אפשר איז טאַקע בעסער, וואָס מיר האָבען פאַר זיך די קלאָרהייט אַנשטאָט דער אומזיכערער וואַקלעניש, וועלכע האָט נישט געגעבען קיין רוה וואָס איז אַזוי אונבעדינגט נויטיג צו דער אַרבייט. לאָמיר טאַקע נישט רעדען וועגען עצם בודזשעט. דאָס איז שוין אַן אָפּגעפּסקנ'טע זאַך. לאָמיר בעסער רעדען וועגען די רעדעס — וועלכע עס דאַרפען געהאַלטען ווערען.

צי וועלען זיי שטעהן אויף דער הויך פון זייער אויפגאַבע? די לאַגע „הויך" דאַרף שטענדיג געמאָסטען ווערען לויט דער גרויסער אויפגאַבע, וואָס די בודזשעט־דעבאַטען האָבען זינט הונדערטער יאָהרען אין די פּאַרלאַמענטאַרישע לענדער. די בודזשעט־דעבאַטע דאַרף אַרומנעמען אַלע פּראָבלעמען פון דער מלוכה וואָס שטעהען אויפ'ן סדר היום פון דער געגענוואַרט און פון דער נאָהענטער צוקונפט. און די לאַגע פּראָבלעמען זענען הײַנט נישט פון די לײַכטע זאַכען אין קיין אײנע פון די אייראָפּעאישע מלוכות, און בײַ אונז אַוודאי און אַוודאי.

ס'קאָן זײַן, — לאָמיר האָפען, אַז עס וועלען אויך פאָרהאַן איבערגעטריבענע נבואות וועגען דעם מלחמה־פייער, וואָס זאָל אין די נאָהענטסטע יאָהרען אויסברעכען. ס'קאָן אויך זײַן, לאָמיר האָפען, אַז עס זענען איבערגעטריבען אַלע פּראָגנאָזען וועגען אַ נאָהענטען אויסברוך פון סאָציאַלע רעוואָלוציעס אין פאַרשידענע לענדער. דער געזונטער פאַרשטאַנד בונטעוועט זיך קעגען די לאַגע פּעסימיסטישע נביאות'ן. די מלחמה ליגט דאָך נאָך מיד אין די ביינער פון דער מענשהייט, און דער הונגעריגער רוסישער ריז גיט אויך נישט צו קיין היץ נאָכצוטאָן זײַן בײַשפּיל פון סאָציאַלער רעוואָלוציע. און דאָך מוזען מיר וויסען פון דער ערפאַהרונג, וואָס פאַר אַ קלײנע ראָלע עס שפּילט דער געזונטער פאַרשטאַנד אין דעם רעגירען מיט דער וועלט, און וואָס פאַר גרויסע [illegible] עס האָט אונ'ם גאַנג פון די געשעהענישען דער סטיכישער פינסטערער אויסברוך פון כעס און לײַדענשאַפטען.

און דער ראַזומער פּלאַנער האָט קאָן אָבאַמאָל זעהר לײַכט דערפיהרען די מענשהייט צום ראַנד פון אונטערגאַנג. און נישט בלויז צום ראַנד נאָר טאַקע אין'ם תהום גופא, פון וואַנען עס וועט שוין מעהר נישט זײַן קיין אויסגאַנג. יאָ, מען ווייסט גאַנץ גוט, אַז די מענשליכע נאַטור קאָנען ווידער ווערען געטריבען צו אַ נײַער שחיטה, און ווי די געהאָרכזאַמע שאָף, וועלען זיי צו איהר געהן. אָבער טראָץ די טרויעריגע געדאַנקען, ווילט זיך אָבער נאָך גלויבען, אַז דאָס מאָל וועט אפשר יאָ זיגען דער געזונטער פאַרשטאַנד און ער וועט בעזיגען און דערווייטערן די דראָהענדע געפאַהר.

אָבער די געפאַהר קוקט אונז אַלעמען אין די אויגען אַרײַן, און אַלע מלוכות לעבען אונטער אַ שווערע צײַט מיט גאַנץ שווערע דאגות וועגען דער עקזיסטענץ און וועגען זייער ווייטערדיגער אַנטוויקלונג.

די פּוילישע רעגירונג האָט פיל אַזעלכע אָרומען עמיגראַנטען, ווי זיי וואָל־ריזען, מיט וועלכע זי איז מעהר אָבער ווייניגער צוקריגט, מוז זיך אונזער מלוכה צוקוקען, ווי מען גיט זיך די הענט איבער איהרע פלעצער און דערצו גאַנץ אָפען מיט אַ פיינדליכע כוונה.

און איצט דער אינערליכער מצב אין לאַנד גופא.

אויף דעם געביט טיילען מיר זיכער דעם גורל פון די אַנדערע מלוכות, וועלכע לעבען יעצט איבער אַ שרעקליכען ווירטשאַפטליכען קריזיס. אַפילו פראַנקרייך, וואָס האָט אײַנגעזאַמעלט גאַנצע אוצרות גאָלד אין איהרע אײַזען־בעטאָנענע קאַסעס, הויבט שוין אָן צו פיהלען דעם טעם פון אַרבייטסלאָזיגקייט, און זי וואַרפט זיך אויף דעם ביסעל אָרומע עמיגראַנטען, ווי זיי וואָלטען דאָס געווען די שולדיגע אין דער צרה.

געוויס לײַדען אַלע מלוכות. פּוילען לײַדעט אָבער מעהר פון אַנדערע, פשוט דערפאַר, ווײַל זי האָט נאָכנישט אויסגעבילדעט אין איהר אָרגאַניזם די נאַטירליכע שוץ, וואָס עס האָבען די מלוכות, וועלכע האָבען שוין לאַנג דורכגעמאַכט די קינדער־קראַנקהייטען און בעלגיען פיהלט מען טאַקע אויך זעהר ווייטאָגליך דעם קריזיס, אָבער דאָרט הויבט מען אָן פון טויזענטער'ס און בײַ אונז — פון גראָשען.

דער דאָזיגער מצב פאָדערט, אַז מ'זאָלען זיך ערנסט פאַרטראַכטען, און קודם כל דאַרף אַרײַנגעגעבען ווערען דער חשק, אַז עס זאָל קומען צו אַ פאַראײניגונג פון אַלע פּאָזיטיווע כוחות אין דער מלוכה, און דאָס וואָלט בעדאַרפט בעקומען אַ קלאָרען און דײַטליכען אויסדרוק אין דער בודזשעט־דעבאַטע.

קורץ — די בודזשעט־דעבאַטע וואָלט געמוזט זײַן אַן'אָפּקלאַנג פון'ם שווערען גורל. אַזוי האָט געדאַרפט זײַן, אָבער עס וועט נישט אַזוי זײַן. ס'וועט נאָך זיכער אַזוי נישט זײַן. נישט פון דער איין און נישט פון יענער זײַט.

מ'דאַרף נישט זײַן קיין צו גרויסער נביא, כדי פאָראויסצוזעהן, אַז די גאַנצע בודזשעט־דעבאַטע וועט פון ביידע צדדים געפיהרט ווערען אין אַ שרײַענדיגען און קריגערישען טאָן.

אויב די אָפּאָזיציע וועט אַפילו אין אַ שטילען טאָן אויסדריקען איהרע גערעכטע און שווערע טענות, וועט פון דער צווייטער זײַט נישט פעהלען קיין איין וואָרט. וואָס זאָל מילדערן די לאַגע, עס וועלען זיך נאָר הערען שטאַרקע און העפטיגע ווערטער: „איך האָב די קראַפט — און מי מיר עפּעס!" אויב דער רעגירונגס־לאַגער וועט זאָגען: אַז ער בויגט זיך אונטער דער משא פון דאגות וועגען דעם מאָרגען, וועט די אָפּאָזיציע ענטפערן: מיך אינטערעסירען מעהר מײַנע טענות וועגען דעם נעכטען, איידער די זאָרגען וועגען דעם מאָרגען.

אָט אַזוי וועט גאַנץ זיכער זײַן דער גאַנג פון דער בודזשעט־דעבאַטע.

און וואָס האָבען מיר יודען צו ערוואַרטען פון דער בודזשעט־דעבאַטע?

די צײַט, וואָס איז אונז געגעבען געוואָרען אין דיסקוסיע קאָן מען צוטיילען אויף מינוטען. אויף קיין רעדעס וועט דאָס נישט גענוג זײַן. מ'וועט אָבער מוזען קענען אין די פאַר מינוט אַרויסרוקען אונזערע טענות. מיר וועלען זאָגען קורץ: דאָס און דאָס טוט אונז וועה, וועה, דאָס און דאָס אונז בע'עוולה'נען. דאָס און דאָס טוט אונז בע'עוולה'ענט און גערעכטיגקייט. צי דאָס וועט געפינען עפּעס אַן'אָפּקלאַנג אויף די רעגירונגס־בענק! דערווייל האָבען מיר אַ גאַנץ קלײנע האָפענונג. אַ טייל פון אונזערע טענות וועט מען נישט דערהערען, אַ טייל ווידער וועט נישט בעטראַכט ווערען און אויפ'ן איבעריגען וועט מען ענטפערן: מיר האָבען דערווייל שווערע צײַטען.

עס ווילט זיך פון גאַנצען הארצען, אַז צוליב דעם שווערען קריזיס, זאָל דאָס מאָל די בודזשעט־דעבאַטע פאָרשטעלען מיט זיך אַנ'אָנהייב צו אַ נײַער תקופה פון פּאָזיטיווער און פּראָדוקטיווער אַרבייט. עס ווילט זיך פון גאַנצען הארצען, אַז מענשען זאָלען אָנהויבען צווישען זיך צו רעדען, און נישט בלויז צו שרײַען איינער אויפ'ן צווייטען דאָס וואָלט זיך זעהר גערן געוואָלט. אָבער וואָס קאָן מען טון? אַז די טרויעריגע אויסזיכטען זאָגען אונז אַנדערש..

ד"ר יהושע טהאָן.

יודישע נייעס

פּראָיעקט פון אַן'אַל־אייראָפּעאישער יוד. קאָנפערענץ וועגען קאַלענדאַר־רעפאָרם

בערלין, (יט"א) דאָ איז פאָרגעקומען אַ געמיינזאַמע בעראַטונג פון פּרעזידיום פון וועלט־פערבאַנד „שומרי שבת" מיט'ן גענעראַל־סעקרעטאַר פון „יודישען קאָמיטעט וועגען קאַלענדאַר רעפאָרם" ד"ר לעווענשטיין פון ציריך.

ד"ר לעווענשטיין האָט רעפערירט וועגען דעם פערלויף פון דער אונטערשריפטען־זאַמעל־אַקציע אונטער דער פּעטיציע וועגען דער געפּלאַנטער קאַלענדאַר־רעפאָרם. עס זענען אָנגענומען געוואָרען שריט, כדי בעדײַטענד צו פאַרשטאַרקען די אונטערשריפטען־אַקציע אין פּוילען.

אין קורצען וועט פאָרקומען אַ צווייטע בעראַטונג מיט די „שומרי שבת", וואָ וועט בעהאַנדעלט ווערען דעם פּראָיעקט פון צונויפרופען אַן'אַל־אייראָפּעאישע יודישע קאָנפערענץ וועגען קאַלענדאַר־רעפאָרם.

וועגען אַנ'איינהייטליכער יודישער אָרטאָגראַפיע

ווילנע. (יט"א) נאָך לענגערע הכנות איז דער יודישער וויסענשאַפטליכער אינסטיטוט צוגעטרעטען פּראַקטיש צו דער פאַראיינהייטליכונג פון דער יודישער אָרטאָגראַפיע. פּסח־צײַט וועלען פאָרקומען אין ווילנע און ניו־יאָרק אָרטאָגראַפישע קאָנפערענצען מיט אַ ברייטער בעטייליגונג פון וויסענשאַפטלער, שרײַבער, לעהרער, זשורנאַליסטען, זעצער א. א. וו. די רעקאָמענדאַציעס פון די דאָזיגע קאָנפערענצען וועלען איבערגעשיקט ווערען דער פילאָלאָגישער סעקציע פון „ייוואָ", וועלכע וועט זיי אין משך פון עטליכע חדשים אויסשטימען אין ענדגילטיגער פאָרמולירונג.

כדי צו געבען דער דיסקוסיע אַ געדיגענעם וויסענשאַפטליכען און זאַכליכען באַזיס, האָט דער יודישער וויסענשאַפטליכער אינסטיטוט אַרויסגעלאָזען אַ זאַמעלבוך דיסקוסיע־אַרטיקלען פון 124 זײַטען. אַ צווייטער זאַמעלבוך וועט אַרויסגעהן פון דרוק נאָך פון די קאָנפערענצען.

עס איז דעריבער צו האָפען, אַז נאָך אין פערלויף פון 1931 יאָהר וועט אַרײַן אין קראַפט אַנ'איינהייטליכע יודישע אָרטאָגראַפיע.

דער לאָקאַטאָרען־שטייער זאָל דאָך געהעכערט ווערען!

אַ נײַע לאַסט אויף דער בעפעלקערונג

פון ד"ר לעאָן ראָזענקראַנץ

זײַט אָנהויב סעפּטעמבער חזר'ן זיך אומבער קלאַנגען, אַז די רעגירונג וויל העכערן דעם לאָקאַטאָרען־שטייער. די ידיעות זענען אָפּגעלייקענט געוואָרען, אָבער זיי בעווייזען זיך בסדר און אַנ'אַנדער פאָרם.

ערשט מיט עטליכע וואָכען צוריק האָבען די צײַטונגען געמעלדעט, אַז דער אינערן־מיניסטער האָט פאָרגעלעגט דעם מיניסטעריום־ראַט אַ פּראָיעקט וועגען העכערן דעם לאָקאַטאָרען־שטייער און אַז אין די נאָהענטסטע טעג זאָל וועגען דעם דעציזירט ווערען.

עס בעקומט זיך דער אײַנדרוק, אַז מען וויל די געזעלשאַפט, אין איין טאָג אַוועקשטעלען פאַר אַ געשעהענעם פאַקט. און דעריבער מיינען מיר, אַז די עפענטליכע מיינונג דאַרף שוין איצט פּראָטעסטירען קעגען דעם. די פאַרגאַנגענע בודזשעט־דיסקוסיע האָט בעוויזען, אַז די בעפעלקערונג איז גענוג בעלאַסטעט מיט די ביז־איצטיגע שטייערן, און עס איז פאָרהאַן אַ מורא, אַז זי זאָל נישט קענען די משא אַרויסטראָגען.

דערפאַר איז אויך אומפערשטענדליך ווי אַזוי מען קען קלעהרען, אויף דער ווירטשאַפטליך רואינירטער בעפעלקערונג אַרויפצולעגען נײַע שטייערן.

עס איז קיין ספק נישט, אַז יעדער נײַער בוי־שטייער וועט בעשווערן אומברחמנות'דיג די שטאָטישע אײַנוואוינער, ווײַל אַלע בויגען זיך אונטער'ן שווערען קריזיס כמעט יעדער מענש פון שטאָט איז אַ לאָקאַטאָר און דערפאַר וועט דער שטייער יעדען בעלאַסטען. אויך די בעלי־בתים וועלען דערפון לײַדען, ווײַל זיי וועלען זײַן פאַראַנטוואָרטליך פאַר'ן שטייער, ווען אַפילו די לאָקאַטאָרען וועלען נישט צאָהלען.

די דאָזיגע פראַגע איז דערום נישט בלויז אַ פּלאָג פאַר דער בעפעלקערונג, נאָר פאַר אַלע שטאָטישע אײַנוואוינער.

און דערפאַר בעדאַרף זי זיך אַנטרעפען מיט אַ סאָלידאַרען פּראָטעסט פון דער גאַנצער שטאָטישער בעפעלקערונג.

עס הערשט, בלי ספק, אַ וואוינונגס־נויט און מען דאַרף זי בעזײַטיגען, אָדער לכל הפחות לינדערער מאַכען. אָבער די פראַגע קאָן ערלעדיגט ווערען — ווי די ערפאַהרונג לערנט — נאָר דורך פּריוואַטער איניציאַטיווע, וואָס איז אָבער פאַרבונדען מיט גרויסע שווערע קאָסטען מחמת דעם מאַנגעל אין לאַנג־דויערענדע קרעדיטען.

פון דעם אָבער קאָן איצט קיין רעד נישט זײַן, און דערפאַר איז דער עקשנות'דיגער ווילען אויך צו ערלעדיגען די וואוינונגס־פראַגע אַ פּועל־יוצא פון דער ביוראָקראַטישער אײַנשטעלונג פון איין מיניסטעריום.

מיר וויסען גוט, ווי אַזוי די צונויפגענומענע פאָנדען וועלען פאַרוואָנדעלט ווערען. עס וועט זיך שאַפען אַ נײַ פעלד פאַר'ן עטאַטיזם, וועלכער וועט מיט דעם צונויפגענומענעם געלד פון אַלע בירגער פון דער מלוכה אויסבויען עווענטועל אַ ריזה הײַזער אין וואַרשע — פאַרגעסענדיג אין גאַנצען לאַנד.

אין נאָמען פון די רעגירונגס־קרײַזען, האָט זיך אָפּגעזאָגט דער מיניסטער מאָטשעוסקי פון דעם עטאַטיזם, אָבער עס איז שווער צו גלויבען אין די ווערטער, ווען מען וויל ווידער שאַפען אַ נײַ אַרבייטס־פעלד פאַר'ן עטאַטיזם.

און דערום דאַרף מען זײַן זעהר פאָרזיכטיג, כדי מיר זאָלען נישט אַוועקגעשטעלט ווערען פאַר אַ געשעהענעם פאַקט. נישט נאָר די שטייער־צאָהלער. אויך די רעגירונג איז מודה, אַז די צײַט איז נישט ענטשפּרעכענדיג אײַנצופיהרען נײַע בעלאַסטונגען, [illegible] האָט דער איצטיגער סיים געהעכערט דעם זאַפּאַלקע־שטייער, האָט בעשלאָסען דעם וויין־שטייער און האָט איבערהויפּט נישט לײַכטער געמאַכט די אַלגעמיינע לאַסט פון די שטייער־צאָהלער.

ווייניג וועט עס העלפען די בירגער, וואָס בויגען זיך אונטער דעם קריזיס, וואָס אין סיים האָט יעדער אויף איהם רחמנות און מען פאַרשטעהט די זעהר ביטערע לאַגע, ווען מען לייגט גלײַכצײַטיג אַרויף נײַע שטייערן און מען גרייט פאָר פּלענער פון נײַע גרויסע בעלאַסטונגען.

שעהן איז די מעלאָדיע, אָבער די ווירקליכקייט איז פאַטאַל, טרויעריג! מיר האָבען דעם אײַנדרוק, אַז נישט אַלע רעגירונגס־ספערען זענען שוין איצט איבערצייגט אין דער מעגליכקייט פון העכערן דעם לאָקאַטאָרען־שטייער. און דערום האַלטען מיר, אַז דער ענערגישער פּראָטעסט פון דער גאַנצער בעפעלקערונג, אָהן אונטערשייד פון נאַציאָנאַליטעט, קאָן אין דער פראַגע אָפּהאַלטען אַ נצחון און פאַרהיטען די בעפעלקערונג פון אַ נײַעם עול, וואָס וואָלט, בלי ספק, אַרויסגערופען אַ קאַטאַסטראָפע.

די געזעלשאַפטליכע מיינונג מוז שטעהן אויף דער וואַך. אין דער ערנסטער רגע האָפען מיר, אַז אונזערע דעפּוטאַטען וועלען דערויף וואַכען און אויפהויבען אַ שטאַרקען פּראָטעסט אין סיים, מיט וועלכען מען וועט זיך בעשטימט רעכענען.

אַנטיסעמיטיזם אין דער שווייץ — אַ געפאַהר פאַר דער מלוכה

ג ע נ ף. (יטא) נאָכדעם, ווי אין גענף עקזיסטירט שוין זײַט איינגע יאָהרען אַ שמוציג וואָכענבלעטעל, וועלכעס פיהרט אַ געמיינע אַנטיסעמיטישע פּראָפּאַגאַנדע, איז איצט אויך אין דער שכנות'דיגער שטאָט לאָזאַן געגרינדעט געוואָרען פון אַ גרופּע, וועלכע רופט זיך „נאַציאָנאַליסטען" אַ וואָכענבלאַט „לאַ נאַציאָן", וועלכעס פיהרט אַ קאַמף געגען די יודען און איז פול מיט זלזולים און בלבולים.

עס איז כדאי צוגלײַך צו בעצייכענען, אַז דער שווייצאַרישער שריפטשטעלער לאָאָזלי האָט מיט אַ קורצער צײַט צוריק פאַרעפענטליכט אַ בראָשור „די יודען און מיר", אין וועלכער ער בעקעמפט און פאַראורטהיילט די אַנטיסעמיטישע בעוועגונג, וועלכע לאָזט זיך שפּירען דאָ און דאָרט אין דער שווייץ. ער ווײַזט אויף די געפאַהר, וועלכע דער אַנטיסעמיטיזם שטעלט פאָר מיט זיך נישט נאָר פאַר די יודען, נאָר אויך פאַר'ן שווייצער פאָלק. די שווייץ, וועלכע בעשטעהט פון פעלקער פון פערשידענער ראַסע, שפּראַך און רעליגיע, קאָן אויפגעבויט ווערען נאָר אויפ'ן פּרינציפּ פון געגענזײַטיגער טאָלעראַנץ. ער בעטראַכט דעם אַנטיסעמיטיזם אין דער שווייץ אַלס אַן אימפּאָרטירטע קראַנקהייט און וואָרענט דאָס שווייצאַרישע פאָלק זיך צו היטען פון דעם, ווײַל דאָס איז אויך אַ סתירה צום עצם מהות פון שווייצאַרישען שטאַט.

יודישער טעאָלאָגישער סעמינאַר אין ברעסלוי

ב ר ע ס ל ו י. (יטא) אין ברעסלויער יודיש־טעאָלאָגישען סעמינאַר איז די טעג פאָרגעקומען די טראַדיציאָנעלע יעהרליכע פייערונג לכבוד דעם פערשטאָרבענעם גרינדער פון סעמינאַר יונה פּרענקעל. אַ בעריכט וועגען דעם פערגאַנגענעם יאָהר האָט אָפּגעגעבען דער פּרעזידענט פון דאָצענטען־קאָלעגיום ד"ר ראַבין. אויף דער פייערונג זענען אויך פערטהיילט געוואָרען די פּרעמיעס פאַר די בעסטע אַרבייטען פון די סעמינאַר־תלמידים.

דער שרעקליכער חורבן אין ניי־זעעלאַנד

טויזענדער מענשען זענען אומגעקומען בײַ דער ערד־ציטערניש. — 5 גרויסע שטעט אינגאַנצען [illegible] געוואָרען פון דער ערד.

די לעצטע ידיעות וועגען דער שרעקליכער ערד־ציטערניש אין ניי־זעעלאַנד ברענגען פיל נײַע גרויליגע פּרטים.

עס ווײַזט זיך אַרויס, אַז די ערד־ציטערניש, וועלכע האָט זיך אָנגעהויבען דינסטאָג פאַרטאָגס איז געווען איינע פון די שטאַרקסטע ערד־ציטערנישען, זײַט ווען עס איז פערנאָטירט געוואָרען אין דער געשיכטע. די צאָהל מענשליכע קרבנות איז אַזוי גרויס און די שאָדענס זענען אַזוי אײַנגעהויערע, אַז עס איז זיי דערווייל נאָך אוממעגליך אָפּצושאַצען און גענוי צו צעהלען.

בלויז אין דער שטאָט נאַפּיער האָבען 400 מענשען געפונען דעם טויט אונטער די אײַנגעפאַלענע ווענט פון די הײַזער און איבער טויזענד מענשען זענען פערוואונדעט געוואָרען. די גרעסטע צאָהל קרבנות האָט געגעבען דער האָטעל פון דער שטאָט, וואָס איז איינס פון די גרעסטע געבײַדעס אויף דער וועלט. די הויכע ריזיגע געבײַדע איז אינגאַנצען פאַרניכטעט געוואָרען און קיין איינער פון די געסט און פון פערסאָנאַל איז נישט אַרויס אַ לעבעדיגער פון אונטער די חורבות. די רעטונגס־אַקציע געהט צו זעהר שווער, ווײַל די גאַנצע שטאָט שטעהט אין פלאַמען און מען קאָן צו איהר נישט צוקומען. און שטאָט איז נישט איבערגעבליבען קיין איין גאַנץ הויז.

די צווייטע שטאָט, וואָס איז געוואָרען אַזוי שווער געטראָפען פון דער קאַטאַסטראָפע איז די שטאָט האַסטינגאַס. אויך די דאָזיגע שטאָט איז אינגאַנצען אײַנגעהילט אין פלאַמען. באַלד נאָך דער ערד־ציטערניש האָט מען איבערגעצעהלט 20 טויטע. די שטעט וואַיראָא און וועבאַאַוואַ זענען אינגאַנצען חרוב געוואָרען. די מענשען, וואָס געפינען זיך דאָרט לעבעדיגערהייט אונטער די חורבות, דראָהט אַ הונגער־טויט, ווײַל מען קאָן נישט צופיהרען קיין עסענוואַרג.

לויט די ביז־איצטיגע קאַרגע ידיעות פון די שטעט, וואָס זענען חרוב געוואָרען אין דער קאַטאַסטראָפע, קאָן מען זעהען, אַז עס זענען דאָרט פאָרגעקומען אַזעלכע שרעקליכע סצענעס, וואָס די פעדער איז נישט בכח צו שילדערן. אַזוי למשל ווערט איבערגעגעבען, אַז די ערשטע געבײַדע, וואָס איז אײַנגעפאַלען אין דער שטאָט האַסטינגס איז געווען דאָס שטאָטישע שפּיטאָל און אַלע קראַנקע מיט די דאָקטוירים זענען אומגעקומען אין שרעקליכע יסורים. די פלאַמען האָבען אַרומגעכאַפּט די גאַנצע שטאָט און אַלע הײַזער מיט אַ גרויסען טייל פון דער בעפעלקערונג האָבען געפונען דעם טויט אונטער די ברענענדיגע אײַנגעפאַלענע הײַזער.

באַלד, ווי עס זענען אָנגעקומען די טרויעריגע ידיעות אין דער הויפּטשטאָט האָט די מאַכט אַרויסגעשיקט רעטונגס־אָפּטיילונגען צו די געליטענע ערטער און אָנגעהויבען אַ רעטונגס־אַרבייט. פון אַלע עקען לאַנד קומען אָן סאַניטאַר־אָפּטיילונגען און וועגען מיט לעבענס־מיטעל פאַר די, וואָס זענען געראַטעוועט געוואָרען פון'ם שרעקליכען גיהנום. די ערשטע רשימה האָט שוין אַרויסגעוויזען, אַז עס זענען דאָ איבער 1000 טויטע. עטליכע שטעט זענען אינגאַנצען אָפּגעמעקט געוואָרען פון דער ערד. די ערד־ציטערניש איז פאָרגעקומען אויף אַ זעהר גרויסען שטח. די ערד־ציטערניש איז געווען אַזוי שטאַרק, אַז אַלע שיפען, וואָס האָבען זיך גראָד דאַן געפונען אין די פּאָרטען, האָבען תיכף געמוזט אַרויספאָהרען אין אָפענעם ים, כדי אַזוי אַרום אויסצומײַדען אַ קאַטאַסטראָפע.

די קריגס־שיף „וועראָניקא", וועלכע איז בעת דער קאַטאַסטראָפע געווען פאַראַנקערט אין נאַפּיער האָט תיכף געאײַלט צו הילף די קרבנות פון דער קאַטאַסטראָפע.

דער קאַפּיטאַן פון דער דאָזיגער שיף מעלדעט, אַז די שטאָט נאַפּיער שטעלט מיט זיך פאָר אַ שרעקליכע חורבה. די קאַטאַסטראָפע איז נאָך געווען גרעסער דערפאַר, ווײַל אין איינגע קוואַרטאַלען פון שטאָט געפינען זיך פיל האָלצערנע בנינים און דאָס פייער האָט זיך אַזוי אַרום לײַכט געקאָנט פערשפּרייטען און אַרומכאַפּען די גאַנצע שטאָט.

באַלד נאָך דעם ערשטען, שרעקליכען קלאַפּ אונטער דער ערד, איז די שטאָט אײַנגעהילט געוואָרען אין אַ געדיכטער פינסטערניש. באַלד דערנאָך זענען פאָרגעקומען מורא'דיגע אויפרײַסען אין די ריזיגע גאַז־רעזערוואַרען, בענזין און אַנדערע מאַטעריאַלען.

אַ חוץ נאַפּיער זענען חרוב געוואָרען נאָך אַנדערע 5 שטעט פון ניי־זעעלאַנד.

3 מיליאָן רובל פאַר די קאָלאָניעס פון כערסאָנער קאַנט

בעריכטען פון „אָרט"־טוער וועגען דער לאַגע אין סאָוויעט־רוסלאַנד

ב ע ר ל י ן. (יטא) אויף דער פּלענאַר־זיצונג פון דער צענטראַל־פערוואַלטונג פון „אָרט" האָבען אינזש. צענעלניצקי, ד"ר זילבערפאַרב א.א. אָפּגעגעבען בעריכטען וועגען די לעצטע ענדערונגען אין דער סאָציאַל־ווירטשאַפטליכער סטרוקטור פון דער יודישער בעפעלקערונג אין סאָוויעט־רוסלאַנד און דער טעטיגקייט פון „אָרט"־פערבאַנד.

אַ גרויסע אַרבייט ווערט דורכ'ן „אָרט" אויסגעפיהרט בײַם אויסבילדען יוגענדליכע יודישע אַרבייטער, גרינדען אַרטעלען און פאַבריקען פאַר דעקלאַסירטע יודישע עלעמענטען, אויסטויש פון די אָפּגענוצטע מאַשינען דורך נײַע א.א.וו. לויט דער מיינונג פון די בעריכטס־אָפּגעבער דאַרף דער „אָרט" איצט שענקען מעהר אויפמערקזאַמקייט דער אינדוסטריאַליזירונגס־אַרבייט ווי דער לאַנדווירטשאַפטליכער טעטיגקייט, ווײַל עס זענען ענטשטאַנען בעזונדערע גינסטיגע מעגליכקייטען פאַר דער אײַנגלידערונג פון דער יודישער בעפעלקערונג אין דער אינדוסטריע. די אינדוסטריאַליזירונגס־אַרבייט עפענט דעם וועג פאַר דער ענדגילטיגער לעזונג פון יודישען ווירטשאַפטס־פּראָבלעם אין סאָוויעט־רוסלאַנד.

* * *

מ אָ ס ק ו ו א. (יטא) די אוקראַאינישע רעגירונג האָט אַסיגנירט 3 מיליאָן רובל פאַר די בעדערפענישען פון די יודישע קאָלאָניעס אין קריוואָראָגער און כערסאָנער קרײַזען, וואו עס געפינען זיך די יודישע אויטאָנאָמע ראַיאָנען קאַלינינדאָרף און סטאַלינדאָרף.

דער „אַגראָ־דזשאָינט" האָט שוין סוף 1930 אויפגעהערט צו סובסידירען די יודישע קאָלאָניעס פון דעם קרײַז. אויך דער צענטראַלער „קאָמזעט" האָט אײַנגעזעהן, דאָס די בעדערפענישען פון די יודישע קאָלאָניעס אין כערסאָנער און קריוואָראָגער ראַיאָן קאָנען בעפרידיגט ווערען בעסער דורך די לאָקאַלע סאָוויעטען מיט דער הילף פון דער אוקראַאינישער רעגירונג.

אַ משומד — פּרעזעס פון „טאָז" אין ראַוונא

ר אַ וו נ אַ. (יטא) דער נאָמינירטער משומד ד"ר פינקעלשטיין אויפ'ן פּרעזעס־אַמט פון היגען „טאָז" איז ביז הײַנט נישט אָפּגערופען געוואָרען. ווי עס ווערט איבערגעגעבען, זענען פאַראינטערעסירט געוויסע צדדים, וועלכע האַלטען, אַז דער נאָמינאַציע־בעשלוס פון ראַוונער סטאַראָסטאַ זאָל נישט אַנולירט ווערען. די צענטראַלע [illegible] פאָדערט קאַטעגאָריש, אַז ד"ר פינקעלשטיין זאָל גלײַך בעזײַטיגט ווערען פון דעם אַמט.

אויפרוף פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אין ירושלים

ירושלים, (יט"א) די ציוניסטישע עקזעקוטיווע אין א"י האָט פאַרעפענטליכט אַנ'אויפרוף „צום ישוב און צו דער גאַנצער יודישער וועלט", אונטערגעשריבען דורך קאָלאָנעל קיש און ד"ר א. רופּין. אין אויפרוף ווערען אויסגערעכענט די סיבות, צוליב וועלכע דער א. ק. האָט אויף זײַן לעצטער אויסעראָרדענטליכער סעסיע אין לאָנדאָן בעשלאָסען אָפּצורופען דעם 17־טען ציוניסטישען קאָנגרעס. די גאַנצע אויפמערקזאַמקייט פון דער א"י־אַרבייט, ווערט געזאָגט אין אויפרוף, דאַרף קאָנצענטרירט ווערען אויף די אַקציעס פון די קרנות. ד"ר ווייצמאַן און נחום סאָקאָלאָוו וועלען אויך אין די ענינים פון קרן־היסוד בעזוכען די פאַראייניגטע שטאַטען און דרום־אַמעריקא. די אונטערשרײַבער פון אויפרוף מאַכען אויפמערקזאַם, אַז דער ערפאָלג פון קאָנגרעס וועט זײַן אינגאַנצען אָפּהענגיג פון די רעזולטאַטען פון דער אַקציע אין משך פון די נאָהענטסטע 5 חדשים.

לאדז
5 פעברואר 1931
זון אוי'ג: נג. 7.14
זון אונ'ג 4.25
דאנערשטאג
י"ח
שבט תרצ"א
פ' יתרו

טאג-כראניק

בעהייצונג
פאר גייסטיגע ארבייטסלאזע

דער לאדזער מאגיסטראט האט בע-בעשלאסען אויך די גייסטיגע ארבייטס-לאזע ארויסצוגעבען בעהייצונגס-שטיצע

קויהלען נישט ביליגער

אין שטאט האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז קויהלען זענען אין איינ-צעל-פערקויף ביליגער געווארען. ווי מיר דערוויסען זיך פון א קאמפעטענ-טער קוועלע, שטימען נישט די קלאנ-גען מיט דער ווירקליכקייטען. אמת איז, אז דאס האנדעלס - מיניסטעריום האט וועגען דעם אינטערוועניערט מיט דער קויהלען-קאנווענץ, אבער אהן ער-פאלג.

פאליטישער מיינסטער-פראצעס אין לאדז

סענסאציאנעלע איינצעלהייטען וועגען ארעסט פון 350 דע-לעגאטען אויפ'ן צוזאמענפאהר פון די לינקע פ. פ. ס.

אוקראאינער, ווייסרוסען און פאלאקען פון אלע עקען לאנד. — פ. פ. ס.-לעוויצע און מלוכה-פערראט — תפיסות אין לענטשיץ און שעראדז

(§) מיר האבען שוין געשריבען וועגען ארעסט פון גאנצען אלפוילישען צוזאמענפאהר פון די לינקע פ.פ.ס. אין לאדז. צום צוזאמענפאהר זענען זיך דא צונויפגעפאהרען 350 דעלעגאטען פון גאנץ פוילען, דערונטער אויך פערטרע-טער פון די אוקראאינער, ווייס-רוסען, פארשטעהער פון פאמארזשע, פון פוי-זען, פון די קרעסען א.א.וו.

דער צוזאמענפאהר האט אנגעהויבען זיינע בעראטונגען 9 א זייגער פריה אויף טושינסקא 17. זונטאג, אין ערשטען טאג פון קאנגרעס זענען די זיצונגען אדורך רוהיג און בשלום. ערשט אין צווייטען טאג, בעת דער דיסקוסיע איבער די רע-פעראטען, האט די פאליציי בעקומען א פערטרויליכע ידיעה באשר דער צוזא-מענפאהר טראגט אן אנטי-מלוכה'שען כאראקטער. דאן האט די פאליציי אין א צאהל פון 60 מאן, ארומגערינגעלט דאס הויז, וואו דער צוזאמענפאהר איז פארגעקומען און א טייל פון זיי איז אריין אין זאל, איבערשרעקענדיג די אנטיילנעהמער מיט א געשריי: „די הענד אין דער הויך".

דערויף זענען אלע 349 דעלעגאטען ארעסטירט געווארען.

די פערהאלטענע זענען אונטער א שטרענגער שמירה אפגעפיהרט געווארען מיט פאליציאנטישע אויטאס אין אויס-פארשונגס-אמט. די אויספארשונג האט איבערגענומען דער פראקוראר יאן מאר קאווסקי און דער אויספארשונגס-ריכ-טער פאר פאליטישע ענינים, צעלניק.

נאכ'ן אויסשרייבען די פערסאנאליען און פאטאגראפירען, זענען אלע ארעס-טירטע איינגעזעצט געווארען.

אויפ'ן סמך פון די דאקומענטען, וואס זענען צוגענומען געווארען אויפ'ן צוזא-מענפאהר, ווערט קלאר, אז די לינקע פ.פ.ס. איז א קאמוניסטישע פארטיי, וועלכע פיהרט איהר ארבייט לטובת סא-וויעט-רוסלאנד.

תיכף נאכ'ן ארעסט איז אוועקגעשיקט געווארען א בריוו צו די קאמפעטענטע ארגאנען אין ווארשא מיט א מיטטיי-לונג וועגען די ביז-איצטיגע רעזולטאטען פון דער אויספארשונג. די פראקוראטור אין לאדז האט זיך ארויסגעזאגט געגען דער לעגאליזאציע פון די לינקע פ.פ.ס.

געבליבען זענען די ארעסטירטע אונטער א שטרענגער וואך אפגעפיהרט געווארען אין די תפיסות פון לענטשיץ און שע-ראדז. געגען אלע ווערט דערוויל אנגע-ווענדעט אונבעדינגטער ארעסט.

דער פראצעס געגען די ארעסטירטע דעלעגאטען אויפ'ן לאדזער צוזאמען-פאהר פון פ.פ.ס.-לעוויצע וועט זיין דער גרעסטער פאליטישער פראצעס, וואס איז ביז איצט פארגעקומען אין איי-ראפא.

אלע אנגעקלאגטע דראהט שטראפען לויט די ארטיקלען 101 און 102 פון שטראף-קאדעקס. די ארטיקלען זעהען פאר תפיסה פון 8 ביז 10 יאהר. א טייל אנגעקלאגטע דראהט אויך טויט-שטראף, אויב געגען זיי וועט אנגעווענדעט ווע-רען דער ארטיקעל 15, וואס איז נוגע דעם הויפט-פערברעכען — מלוכה-פער-ראט.

די אויספארשונג וועט דויערן עטליכע חדשים.

קומענדיגען הערבסט וועלען די בע-שולדיגונגס-אקטען איבערגעגעבען ווערען די אנגעקלאגטע. דער פראצעס וועט פארקומען אין יאנואר, אדער פעברואר 1932.

צווישען די ארעסטירטע געפינען זיך 26 בעקאנטע קאמוניסטישע טוער, דע-רונטער זענען פאראן פיל פרויען, ווי אויך פאלגענדע יודען:

אברהם קורשבוים, אברהם ליטווין, לאה פאזנערסאן, בינוש ווייטמאן, אליהו בזעזינסקי, וואלף מארקאוויטש, אהרן יוסף זאנאבענד, יעקב ריינגלאס, העניך גאטהעלף, פרץ ארענשטיין, מארין קאר-מאזין, שלמה איזענשטארק, יהושע טרייבע.

פראצעס געגען א פאבריקאנט
בעשולדיגט אין אונטערצינדען זיין פאבריק

(§) דער 55-יעהריגער שמואל וואכאוו-סקי איז געזעסען אויף דער בע-שולדיגונגס-באנק אלס אנגעקלאגטער אין אונטערצינדען זיין פאבריק.

פון בעשולדיגונגס-אקט איז צו זעהן, אז דעם 3. אקטאבער פ.י. האט אויס-געבראכען א שרפה אין דער אפרעטור פון שמואל וואכאווסקי (צימער גאס 7). דער ערשטער האט בעמערקט די שרפה דער פייערלעשער שעלינגאווסקי, וועלכער איז געווען אויף דינסט אין שכנות'דיגען טעאטער „טשארנע אקא". ער איז באלד צוגעלאפען צום ברענענדיגען בנין, האט אויסגעהאקט א שויב און איז דורכ'ן פענסטער אריין אין דער ברענענדיגער פאבריק, וואו עס איז געשטאנען א קאס-טען מיט לייכט-ברענענדיגען מאטעריאל דערוויל זענען אנגעקומען פייערלעשער, וועלכע האבען פעסטגעשטעלט, אז וואס מעהר וואסער זיי גיסען, אלץ מעהר פערשטארקט זיך דאס פייער. אבער נאך לאנגע אנשטרענגונגען האט זיך איינגע-געבען דאס פייער איינצולעשען. דערביי איז א טייל פאבריקס-געביידע פערניכ-טעט געווארען.

אויפ'ן ארט פון דער שרפה איז אנגע-קומען די זיכערהייטס-מאכט און זי האט פעסטגעשטעלט, אז די שרפה איז ענטשטאנען צוליב אונטערצינדונג. דער חשד איז געפאלען אויפ'ן פאבריקס-בע-זיצער, דעם 55-יעהריגען וואכאווסקי, וועלכער וואוינט אויף פושעיאדז 16. ער איז ארעסטירט געווארען.

אין געריכט האט ער זיך נישט מודה געווען אין אונטערצינדען די פאבריק. ער האט ערקלערט, אז ס'איז נישט אויסגע-שלאסען, אז פיינדליכע פערשוינען הא-בען איהם אפגעטון דאס שטיקעל, הא-בען אונטערגעווארפען לייכט-ברענענדיגע מאטעריאלען און אנגעצונדען א פייער.

דער פערטיידיגער, אדוו. בילוק, האט צוליב דעם פארגעשלאגען צו מאכען א לאקאלע וויזיע, כדי צו זעהען, צי ס'איז מעגליך זיך אריינצוקריגען אין פאבריק נאכ'ן שליסען זי אויפ'ן שלאס.

דאס געריכט איז נאכגעקומען די בי-טע און איז ספעציעל ארויסגעפאהרען אויפ'ן ארט, וואו ס'איז געווען די שרפה. נאכ'ן צוזאמענשטעלען א פראטאקאל וועגען דער לאקאלער וויזיע, איז דאס געריכט צוגעטרעטען אויסצוהערען די עדות.

דער עדות לעבען ראגולסקי האט ער-קלערט, אז אין אווענד, ווען ס'האט אויס-געבראכען די שרפה, האט ער אלאר-מירט די שכנים, וועלכע האבען געוואלט אריין אין דער פאבריק און זי איז גע-ווען געשלאסען. דאן איז ארויסגערופען געווארען פייערלעשער און ער, דער עדות, איז אוועק אין וואכאווסקי'ס וואוי-נונג און איהם נישט געטראפען אין דער היים. ער איז גלייך געהיימנעלאפען און אויף דער גאס געטראפען וואכאווסקי'ן. ווען ער האט איהם דערצעהלט וועגען דער שרפה, האט וואכאווסקי זיך נישט שטארק איבערגענומען דערמיט.

עס זענען אויסגעהערט געווארען נאך אנדערע עדות, פייערלעשער, וועלכע הא-בען געפונען אין פאבריקס-בנין לייכט-ברענענדיגע מאטעריאלען.

דער פראצעס ווערט היינט פארטגע-זעצט.

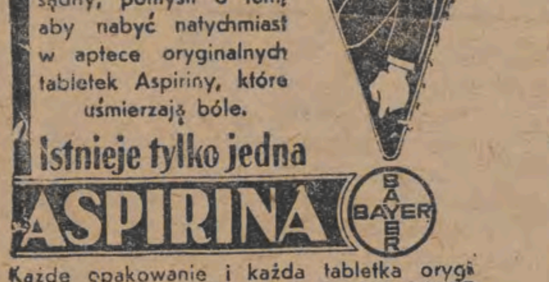

די 350 ארעסטירטע דעלעגאטען
פון צוזאמענפאהר פון די לינקע פ. פ. ס.
ווערען נישט בעפרייט

וועגען ארעסט פון די 350 דעלעגא-טען אויפ'ן צוזאמענפאהר פון פ.פ.ס.-לעוויצע אין לאדז טיילט מען אונז מיט אז פיל פון די ארעסטירטע זענען שוין לאנג געזוכט געווארען דורך דער פא-ליטישער פאליציי.

ביז איצט איז קיין איינער פון די ארעסטירטע נאך נישט בעפרייט. די אויספארשונג דויערט.

די וועלט מוז אונטערגעהן
האבען גע'פסק'ענט די גרעסטע געלעהרטע

II.

דער וועלט זייגער געהט אויס

פערלאזען מיר דאס „פינטעלע" ערד און דאס פיידערדיגע „שטויבעלע" זון און קוקען זיך צו נעהענטער צו דעם, וואס עס טוט זיך אין דער גאנצער נאטור, בעמערקען מיר א פראצעס, וואס ווייזט אונז אן, אז די כחות פון דער וועלט גע-הען לאנגזאם אויס. אפגעזעהען פון דעם, וואגען אונז די געלערנטע, צי מיט דער זון, אדער מיט די אנדערע שטערען וועט פאסירען א „בארפאל", צי נישט, מוז זיך דער וועלט-זייגער סוף כל סוף אפשטעלען; ווייל די ספרענזשונגען, וואס בעזארגט מיט קראפט, מיט ענערגיע דעם דאזיגען זייגער, ווערט ביסלעכווייז נאכגעלאזט. וועגען אט דעם טויט פון דער וועלט האט פראפעסאר מ. ליקען גע-רעדט, ווען ער האט ארויסגעזאגט די מיי-נונג, אז אויפ'ן ארט פון דער אלטער וועלט, וואס ווערט צעשטערט, האלט ער, אז נייע האלטען אין בעשאפען ווערען.

לאמיר זעהען, וואס מיינען די געלערנ-טע, ווען זיי זאגען, אז דער וועלט-זייגער געהט אויס?

יעדער איינער איז בעקאנט מיט'ן גע-זעץ, אז וואסער פליסט נאר פארג אראפ. אויך ווייסט מען, אז וואסער, וואס לויפט פון א העכערען פלאץ אין א נידעריגע-רען, האט אין זיך קראפט, ענערגיע. מען ווייסט אויך דעם סוד, ווי אזוי צו בענוצען די דאזיגע קראפט אויף צו טרייבען א וואסער מיהל, אדער אן אנדער פאב-ריק. לאמיר זיך אבער פארשטעלען, אז דאס וואסער געפינט זיך אויף א הוי-כען בארג, אדער שטעהט אויף אן ארט אין באטש דאס וואסער, זאגען מיר האלט אין זיך א גרויסע מאס ענערגיע, קען מען אבער די דאזיגע ענערגיע נישט בענוצען, ווייל דאס וואסער שטעהט אויף אן ארט.

דאס, וואס איז אמת וועגען לויפענ-דיגן וואסער, איז אויך אמת וועגען היץ. היץ קען פליסען נאר פון א הייסען פלאץ צו א קוהלען. דערפאר קאנען שטראמען היץ-כוואליעס פון דער זון צו דער ערד, ווייל די ערד איז קוהלער פון דער זון. אין דער גאנצער נאטור האלטען אין אין ארויסשטראמען היץ-כוואליעס פון אלע הייסע קערפער פון אלע זיי-נען און אלע שטערען אין דער מורא'-דיגער פוסקייט ארום. אבער נישט נאר היץ-כוואליעס שטראמען ארויס, נאר אלערליי כוואליעס, וואס טראגען אין זיך ענערגיע, קראפט, ווי: ליכט-כוואל-יעס, עקס רעי-שטראהלען און אנדערע. אט דער פראצעס וועט אנגעהען אזוי לאנג, ביז עס וועט ווערען א גלייכגע-ווכט צווישען דער ענערגיע פון די הו-מעלישע קערפער און דער ענערגיע פון דער ארומיגער פוסטקייט.

ווען דער דאזיגער צושטאנד פון גלייכגעוויכט וועט דערגרייכט ווערען, וועט דאס בעדייטען דער טויט פון דער וועלט: ווייל לעבען הייסט בעוועגונג און קיין בעוועגונג איז נישט מעגליך, וואו עס איז דא א גלייכגעוויכט פון כחות.

ווידער ווייסט מען, אז פונקט ווי דער שטאף פון דער זון ווערט ביסלעכווייז פערצעהרט און ווערט פערוואנדעלט אין היץ אין אין אנדערע פארמען פון ענער-גיע, פונקט אזוי ווערט דער שטאף, וואס געפינט זיך אין דער גאנצער נאטור ביים לעבווייז פערניכטעט און ווערט ארויס-געשטראהלט אין דער פוסטקייט ארויס. די וועלט פערלירט, הייסט עס, ביס-לעבווייז וואג און דאס וועט אזוי אנ-געהען, ביז עס וועט גארנישט בלייבען.

די וועלט איז אין אנהויב פון דער צייט געווען, ווי א זייגער, מיט דער ספרענזשינע פולקום אנגעצויגען, און סוף פון דער צייט וועט די וועלט זיין, ווי א זייגער מיט דער ספרענזשינע אין גאנצען נאכגעלאזט. ווידער פערגלייכט מען די וועלט צו א טייך, וואס האלט אין איין איין ארויסלוידיגען זיינע וואסערען אין ים אריין, וואס ווערט אבער צוריק נישט אנגעפילט. מיט דער צייט מוז דער טייך איינגאנצען אויסטריקענען.

ווערען אנדערע וועלטען בעשאפען?

ווי געזאגט, האלטען מעהרסטע גע-לערנטע, אז ווען די ספרענזשינע פון דער וועלט וועט זיין, אזוי צו זאגען, איינגאנצען נאכגעלאזט, וועט דאס הייסען דער סוף, ווייל קיין מעגליכקייט, אז דער „זייגער" זאל זיך אליין אנצוהען, און א נייע וועלט זאל געבוירען ווערען, זעהען זיי נישט.

פראפעסאר מיליקען איז איינער פון די געצעהלטע גרויסע דענקער, וואס שטימען מיט דעם נישט איין.

בעים קליוולענדער צוזאמענפאהר האט ער זיך אפגעשטעלט הויפטזעכליך אויף וואס ער האט ענטדעקט. די דאזיגע שטראהלען, האט ער דערוויזען, זענען שטארקער אפילו פון די עקס-רעי שטראהלען; זיי קאנען דורכדרינגען עטליכע פיס מעטאל. קוקען, קומען די שטראהלען צו דער ערד, נישט פון דער זון, נישט אפילו פון די ווייטע שטערען, נאר פון ערגעץ אזוינע ווייטע ווינקע-לען פון די הימלען, אז עס דארף זיי דויערן מיליאנען יאהרען, ביז זיי דער-גרייכען די ערד פון דארט.

געהמען, נעהמען זיך די די שטראהלען פון דעם, וואס ערגעץ ווייט קומט פאר דער ערשטער שריט פון עוואלוציע — דער גאז „וואסער-שטאף (איינער פון די צוויי גאזען, פון וועלכע וואסער איז צוזאמענגעשטעלט) ווערט פערוואנדעלט אינ'ם גאז העליום (דאס איז דער גאז, וואס מען בענוצט אנצופילען לופט-שיפען). אין ווייסען ווייס מען, אז ווען גאז שטאף ווערט פערוואנדעלט אין א צווייטען, קומט פאר אן אויסשטראהלונג פון ענערגיע. און אט דאס זענען די קאסמישע שטראהלען.

פראפעסאר מיליקען האלט, אז אלע שטאפען פון דער וועלט, אלע מאטער-יאלען, ווי גאלד, זילבער, אייזען, שטיי-נער און אזוי ווייטער האבען זיך ענט-וויקעלט פונ'ם פשוט'ען וואסער-שטאף און אז די גאנצע ענערגיע פון דער וועלט, אלע אויסשטראהלונגען קומען פון דער דאזיגער ענטוויקלונג. די קאס-מישע שטראהלען זאגען עדות, אז ערגעץ ווייט מיט מילי-מיליאנען מיילען ווייט פון אונז קומען פאר די ערשטע פון עוואלוציע, וואסער-שטאף פערוואנדעלט אין העליום. זיי הייסט עס, עדות, אז ערגעץ וואו זיך אן צו שאפען נייע וועלטען.

ווייטער, זאגט מיליקען, אז נאנץ מעגליך, אז ערגעץ וואו דער אויסגעשטראהלטער ענערגיע געבוירען דער גאז, „וואסער-וואס דאס הייסט איינגענטליך די בע, ווי מען זאגט, אז עמיצער כסדר אין איין צוריק אנצוהען וועלט-זייגער. ווי אזוי דאס קאן קומען, גיט מיליקען צו, אז ער נישט.

אבער ווער עס איז באמת די געלערנטע, וואס זאגען, אז וועלט איז די לעצטע פון אלע אז זי שטארבט ביסלעכווייז אפ אנדערע אויף איהר ארט וועט בוירען ווערען; צי מיליקען, וואס אז נייע וועלטען ווערען כסדר ערער, ווי ע דרוקט זיך אויס, וועלט-בעשאפער איז שטענדיג „בה'אין" — דאס פערשטעהט קיינער קיינמאל נישט קענען דאס איינציגע, וואס מיר קאנען וועגען דעם זאגען איז, אז מיר וועלען וועלען מיר זעהן.

—=050=—

צי דארף מען צאהלען שט...
ביים אויסקויפען א פאטענט פ...
בענייטער אונטערנעמונג?
די פארמאליסטיק אין לאדזער פינאנץ-ארג...

(-) א געוויסער ב. לובינסקי (וואול-טשאנסקא 66) האט, שליסענדיג זיין פאבריק, אפגעגעבען דעם 22-טען דע-צעמבער 1930 דעם פאטענט אין פי-נאנץ-אמט און דערויף ארויסבעקומען א קוויטונג. איצט, אין פעברואר, האט ה' לובינסקי זיך מיישב-געווען ווידער צועפענען די אונטערנעמונג, ווייל אינ-צווישען האט ער זיך עטוואס געהאל-פען, כדי ווייטער צו קאנען לאזען די פאבריק אין בעטריב.

ער איז דערום אוועק אויסקויפען א פאטענט אויף 1931. דא שטעלט זיך אבער ארויס, אז הגם ה' לובינסקי טרעט איצט צו עפענען, אזוי צוזאמען א נייע אונטערנעמונג, פערלאנגט מען פארט פון איהם, ער זאל בעצאהלען די פארגעשריבענע אנדערט האלבען פראצענט שטייער פאר'ן כלומרשטען פער-שפעטיגען אויסקויפען דעם פאטענט. טענה'ט ה' לובינסקי: היתכן, מיין אונ-טערנעמונג איז דאך א בעני... אלטער פאטענט איז דאך א... געווארען, אט איז אייער קוויט... אבער דאס העלפט נישט... איהר בעצאהלט — האט מען... זאגט 5,10 זל. שטראף — א... ברענגט א בעשטעטיגונג פון... אינספעקטאר, אז אייער פא... די גאנצע צייט נישט געווע... בלית-ברירה געהט דער יוד... בייטס-אינספעקטאר, אבער ... טער וויל נישט אנדערש פאר... זיגער בעשטעטיגונג ווי 3 ג... דערצו 3 גילדען שטעמפעל-מא... דער זעלביגער בעשטעטיגונג.

זעהענדיג, אז די בעש... דארף מעהר קאסטען, ווי די... האט ל. בעסער בעצאהלט ד... פאר'ן „פערשפעטיגען". בעת... גארנישט פערשפעטיגט.

—0—

גרויסע אוואנטורע אויפ'ן גרינעם מ...
שכורים ווילען עטוואפנען פאליציאנט...

די ברידער סטאניסלאוו און לעאן שליטשאק פון ליפאווא 21 זענען נעכ-טען ארויסגעגאנגען טויט-שכור פון א קנייפע און אויפ'ן גרינעם מארק הא-בען זיי גענומען זיך צו שלאגען. דער פאליציאנט וולאדיסלאוו הודאוויאק האט אויפגעפאדערט די אוואנטוריסטען זיך צו בארוהיגען. אבער אנשטאט דעם הא-בען די שכורים גענומען זידלען דעם פאליציאנט, צוליב וואס דער לעצטער האט בעשלאסען זיי צו ארע... דאן זענען די שליטשאק'ס ... צו הילף איינעגע לאבוזעס, האבען זיך געווארפען אויפ... ציאנט, וועלענדיג איהם ענט... ס'איז געקומען צו א פערביסענ... אז ס'זענען באלד אנגעקומען... פאליציאנטען, האט דער קא... נומען גאר דראהענדע פארמ... א חברותא פון עטליכע צעהנ... טוריסטען האבען דוקא געוואל... וואפנען די פאליציי. ביי אי... די פאליציאנטען איז בעת-מעש... געריסען געווארען דער פאסע... אין אומגעוואפען געווארען. ... ווען קיין אנדער ברירה, ווי ... רופען נאך פאליציישע הי... אפטיילונג פון בעוואפענטע ... טען פון 7-טען קאמיסאריאט ... געווארפען אויף די אוואנטורי... איינעגע ארעסטירט.

שמש ווערט דערש...
דורך זיין אייגענע...

א שרעקליכער פאל האט ג... אין שטעטל היידזשיצעק, נעבען ... מיט'ן דארטיגען שמש קריוויצ... לאנג האט דעם שמש'ס קוה, ... צע אייגענס זיינע, געבוירען א ... צוליב די גרויסע קעלטען פלע... דער שבש אפט אריינעמען ... אפט אנווארימען. דאס האט, ... פערדראסען דער קוה און די ט... קריוויצקי האט אויפגעפענט ... פון שטאל, האט זיך די קוה א... געווארפען מיט אזא רציחה, א... כהרף-עין געבליבען ליגען א צ... נער אויף טויט.

דער סראגישער טויט פון ... ליכען שמש האט געמאכט אין ... א דערשיטערנדען רושם.

באנדיטען-אנפאל צוליב 3 זל.
דער עפילאג אין קרייז-געריכט

נישט לאנג צוריק האט דער 12-טער קאמיסאריאט בעקומען א מעלדונג ווע-גען א באנדיטען-אנפאל אויף פאביא-ניצקא 35. אהיימגעהענדיג אליין, איז וולאדיסלאוו יעזשאק בעפאלען געווא-רען פון 2 פערשוינען, וועלכע האבען ביי איהם געפאדערט געלד. אז ער האט ערקלערט, אז ער האט נישט קיין געלד האט איין אנפאלער אנגעפאקט איהם ביים האלז און דער צווייטער האט איהם געשלאגען מיט די פויסטען אין קאפ, שרייענדיג: „אויב דו גיבסט נישט קיין געלד, וועלען מיר דיך דער-הרג'ענען", זעהענדיג, אז ער קען דא מיאוס אפשניידען, האט יעזשיק אויס-געלעדיגט אלע טאשען און אוועקגע-געבען די באנדיטען די 3 זל. פון וואס ס'איז בעשטאנען זיין גאנץ פערמעגען.

אומצופרידענע פון דעם מאגערען רויב האבען די רויבער איהם צושלא-גען מיט שטעקענעס. לסוף איז יעזשאק'ן געלונגען ארויסצורייסען פון זייערע הענד און אזוי ארום איז ער נצול גע-ווארען פון טויט.

שילדערענדיג דאס אויסזעהען פון די אנפאלער, איז פאר דער פאליציי גע-ווארען קלאר, אז די באנדיטען זענען די בעקאנטע כוליגאנעס קאראל ראטיי-סקי און סט. שישקא.

ביידע זענען ארעסטירט געווארען און נעכטען זענען זיי געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס-באנק. ראטייסקי איז פער'משפט געווארען אויף 1 יאהר תפיסה, שישקא איז צוליב מאנגעל אין בעווייזען בעפרייט געווארען.

שטייער-רעפארמען
און די לאדזער האנדעלס-קאמער

אין שייכות מיט'ן פראיעקט צו פער-איינהייטליכען די שטייער-ארדינאציע, האט די האנדעלס-קאמער אפגעהאלטען א רייה זיצונגען און בעשלאסען צו בע-מיהען זיך אפצושאפען די שאצונגס-קאמיסיעס, צו פערגרעסערן די צאהל אפעלאציע - קאמיסיעס פאר שטייערען א. ד. גל.

א יאהר לאדזשער ראדיא-סטאנציע

פרעסע-קאנפערענץ מיט די אנפיהרער פון „פוילישען ראדיא". — די פראגע וועגען יודישע קאנצערטען אין לאדזשער ראדיא

היינטיגע וואך איז געווארען א יאהר, ווי עס האט אנגעהויבען פונקציאנירען די לאדזשער סטאנציע פון „פוילישען ראדיא". פאר אונזער שטאט איז דאס געווען א וויכטיג געשעעניש און דער ערשטער יאהרטאג איז א דאטע, אויף וועלכער עס לוינט זיך אפצושטעלען.

נאך האט דערום געטון די דירעקציע פון „פוילישען ראדיא", וואס זי האט אט דעם יאהרטאג געווידמעט דורך א קאנפערענץ מיט די פארשטעהער פון דער לאדזשער פרעסע.

די פרעסע-קאנפערענץ האט געטראגען א זעהר געמיטליכען כאראקטער. עס זענען איינגענומען געווארען די שטייפע אפיציעלע רעדעס, דאגעגען האבען די אנפיהרער פערזאנען פון דער לאדזשער ראדיא-סטאנציע געוואלט דעם ענגערען קאנטאקט מיט די ווארט-פיהרער פון די היגע צייטונגען.

אין דער קאנפערענץ האבען זיך באטייליגט די ה"ה וואצלאוו פרענקעל, אנפיהרער פון דער פרעסע- און פראפאגאנדע-אפטיילונג פון „פוילישען ראדיא" אין ווארשא, הענרי קטאקארטשוק, דער אנפיהרער פון דער לאדזשער ראדיא-סטאנציע, רעד. פיאטראווסקי, וועלכער איז אזוי פאפולער געווארען צווישען די ראדיא-צוהערער מיט זיין זעהר געלונגענע געפיהרטען „ראדיא-פאסט-קעסטעל", ווי אויך די שעף-רעדאקטארען פון אלע לאדזשער צייטונגען, פוילישע, יודישע און דייטשע.

די קאנפערענץ איז געעפענט געווארען דורך דעם לייטער פון דער לאדזשער ראדיא-סטאנציע, ה' קטאקארטשוק. ער האט געלויבט די בעציהונג פון דער פרעסע אין לאדז צום פוילישען ראדיא און אונטערגעשטראכען, אז א דאנק דעם ענטוויקעלט זיך זעהר גוט ביי אונז די ראדיאפאניע.

אין נאמען פון „פוילישען ראדיא" אין ווארשא האט גערעדט צו די פרעסע-פארשטעהער ה' פרענקעל, וועלכער בעטאנט די גרויסע ראלע, וואס די לאדזשער פרעסע האט אויסגעפיהרט אין ראנקט פאר'ן ערפאלגרייכען פאפולאריזירען דא דעם ראדיא. אין א זעהר זאכליכער און אינטערעסאנטער פארם האט דער רעדנער אויך בעלויכטען דעם ראדיא-פראבלעם און בפרט די צילען און אויפגאבען פון פוילישען ראדיא, וואס שטרעבט צו א פארשטענדיגונג צווישען די פעלקער.

אין זעלבען זין, אבער מעהר פון זשורנאליסטישען שטאנדפונקט, האט אויך גערעדט רעד. פיאטראווסקי.

אין נאמען פון אלע פערזאמעלטע פרעסע-פארטרעטער האט דער פרעזעס פון לאדזשער זשורנאליסטען-סינדיקאט, רעד. משעסלאוו גומקאווסקי, געדאנקט פאר דער פריינדליכער אויפנאהמע און ווארעמער בעציהונג צו דער פרעסע, און מערשטרייכענדיג די געוואלדיגע קולטור-ראלע בעדייטונג פון ראדיא, בפרט אבער די פערדינסטען פון „פוילישען ראדיא", וואס האט אין אזא קורצער צייט בעוויזען ארויסצושטעלען די פוילישע ראדיא-פאניע אין מיטען פון די ערשטע ריהען פון דער ראדיאפאניע אין אייראפא.

רעד. ראכאַיעווסקי האט אנגעוויזען, אז די לאדזשער ראדיא-סטאנציע דארף מעהר אייגענטליך ווערען צו פאפולאריזירען לאדז און די לאדזשער אינדוסטריע אין פוילען, ווי אין דער וועלט בכלל.

רעד. ישראל קאהאן האט אין לענגערע געשפרעכען מיט די פארטרעטער פון „פוילישען ראדיא", בעזונדערס מיט'ן אנפיהרער פון דער לאדזשער ראדיא-סטאנציע, בערירט די פראגע וועגען די יודישע אודיציעס. דערמאנענדיג דעם גרעסטען ערפאלג ביי די יודישע ראדיא-אבאנענטען פון פר' זמרה זעליגפעלד'ס קאנצערט פון יודישע פאלקס-לידער, האט ער אנגעוויזען, אז עס וואלט געווען געוואונשען אזעלכע יודישע קאנצערטען זאלען וואס אפטער געגעבען ווערען. אויך וואלט מען בעדארפט מעהר גענייגט לענגען אויף יודישער מוזיק, בעת די אזוי אפטע קאנצערטען פון גראמאפאן-פלאטען און פריהער מאקי, דורך דער יודישער פרעסע, מודיע זיין, ווען אזעלכע קאנצערטען וועלען פארקומען.

דירעקטאר מאקארטשוק האט מודה געווען, אז ווייל מאל די לאדזשער ראדיא-סטאנציע האט לעצטענס געגעבען גראמאפאן-קאנצערטען מיט יודישער מוזיק, האבען זיי ארויסגערופען א לעבהאפטע פעראינטערעסירונג. ער האט אויך צוגעזאגט צוגעהמען אין אכט להבא די ווינשען פון אונזער רעדאקטאר.

די קאנפערענץ האט זיך פערצויגען א פאר שעה און מען האט ערווארטעט, אז זי וועט זיין פון נוצען סיי פאר דער לאדזשער ראדיא-סטאנציע, סיי פאר די ראדיא-אבאנענטען, וואס זייער צאהל דערגרייכט שוין איצט אין לאדז ביז צוואנציג טויזענד.

פון לאדזשער האנדעלס-געריכט

צוויי רעגולאציע-אפמאכען

(§) אין יוני 1929 האט די פירמע „קוואשנער און זיידענפעלד", לוין-שפינערייע אויף קאראליא 11 דערלאנגט א בקשה וועגען א געריכטס-אויפזיכט. דער בילאנס האט זיך געהאט געשלאסען מיט 1 מיליאן 186,171 זל. די פאסיווען האבען בעטראפען 814,859 זל. דערפון האט די פירמע אראפגערעכענט 199,980 זל., וואס זי איז שולדיג געבליבען דער לאדזשער קרעדיט-געזעלשאפט אלס לאנג-טערמינירטער קרעדיט אויף 30 יאהר. די איבריגע סומע האט געפונען בלויז אין דריטפערטעל דעקונג אין דעם לאגער סחורה, ווי אויך אין די אפענע חובות. דער פירמע איז בעשטימט געווארען א „נאדזאר" אויף דריי חדשים. אין אקטאבער 1929 האט די פירמע געבעטען, מען זאל איהר ערלויבען צו שליסען א רעגולאציע, ווייל דער סאניאציע-פלאן האט זיך נישט געלאזט דורכפיהרען. נישט די לאגער-סחורה האט זיך געלאזט רעאליזירען און נישט ס'האט זיך געלאזט איינצוהאלטען א לאנג-טערמינירטע הלואה. דאס געריכט האט ערלויבט צו שליסען א רעגולאציע-אפמאך. עס האבען זיך געמאלדען 45 קרעדיטארען, וועלכע האבען גערעכענט 470,668 זל. 37 האבען זיך ארויסגעזאגט פאר'ן אפמאך, 8 קרעדיטארען זענען געווען געגען די פארגעלייגטע רעגולאציע-בעדינגונגען פון 70 פראצענט, בעצאהלט אין משך פון 2 יאהר. אין פעברואר האט דאס געריכט בעשטעטיגט דעם אפמאך.

אין אפריל פ.י. האט א בוימוואל-פירמע פון שווייצאריען אין „אלעקסאנדער שולץ" אין לאדז, פעטריקאווער 142 דערלאנגט א אפעלאציע-אנקלאגע קעגן ווארשא אויפ'ן אורטייל פון לאדזשער געריכט וועגען עניין „קוואשנער און זיידענפעלד". דאס אפעלאציע-געריכט האט דעם אורטייל פון דער ערשטער אינסטאנץ בעשטעטיגט.

ס'איז בעשטעטיגט געווארען דער רעגולאציע-אפמאך צווישען דער פירמע „פרענקעל און יודעלעוויטש", פאבריק פון וואל-אויסארבייטונגען אויף קאפערניק-גאס 62 און איהרע קרעדיטארען. די פירמע האט געהאט א „נאדזאר". די אינטערעסירטע האבען רעגולירען אויף 50 פראצענט אין משך פון 2 יאהר.

שפאלטונג אין נ.פ.ר.

צווישען די רעכטע נ.פ.ר. אין לאדז אין לאדז איז געקומען צו א שפאלטונג. די באלוטער און ווידזעווער אפטיילונגען זענען שוין אריבער צו די „פראקעס".

ראדיא פראגראם

דאנערשטאג 5 פעברואר

לאדז (233.8) 11.58 שעה צייכען 12.05 גראמאפאן מוזיק 12.35 שול קאנצערט פון ווארשא — 8 פארלעזונג פון טעגליכען פראגראם ווי אויך קינא און טעאטער רעפערטואר 3.35 קאמוניקאט פון דער ליגע פאר לופט און געגען גאז אנגריפען פערטיידיגונג. פון ווארשא 2.50 פארטראג 4.15 גראמאפאן-פליטען מוזיק פון ווארשא 5.15 פארטראג 4.45 קאמעראלער קאנצערט אויסגעפיהרט פון ווארשאווער פידעל קווארטעט פון ווארשא 6.45 פערשידענעס 7.10 קאמוניקאט פון דער לאדזשער האנדעלס קאמער און פארלעזונג פון פראגראם אויפ'ן נעכסטען טאג 7.25 גראמאפאן פליטען 7.40 ראדיא פרעסע זשורנאל פון ווארשא – 8 פעליעטאן פון קריניצע 8.15 ראדיא טעכנישער שמועס 8.30 לייכטע מוזיק פון ווארשא אויסגעפיהרט פון פוילישען ראדיא ארקעסטער, ווי אויך לידער אויסגעפיהרט פון מאריא קאנארעק - קארסקא טר. פון ווארשא, 10.15 קאנצערט 10.35 „פ. א. ט." העטער פאליצ. און ספארט קאמוניקאטען ווי אויך טאנץ מוזיק פון ווארשא 11.45 קאמוניקאט פון די אינטערנאצ. האקיי קאמפען אין קריניצע.

פרייטאג 6 פעברואר

לאדז (233,8) 11.58 שעה-צייכען 12,05 גראמ. מוזיק 1.15 פארלעזונג פון טעגליכען פראגראם ווי אויך קינא און טעאטער רעפערטואר, 3.50 לעקציע פראנצויזיש פון ווארשא 4.10 גראמאפאן מוזיק פון ווארשא, 5.15 פארטראג פון ווארשא 5.45 קאנצערט פון ווארשאווער צירק ארקעסטער 6.45 פערשידענעס, 7.10 קאמוניקאט פון דער לאדזשער האנדעלס קאמער. פארלעזונג פון פראגראם אויפ'ן נעכסטען טאג 7.20 פארטראג פון לאדזשער ריכטער קנאפיק „די מיינונגען פון פאטראנאט ביים געריכט פאר מינדעריעריגע אין לאדז 7.40 ראדיא פרעסע זשורנאל פון ווארשא — 8. מוזיקאלישער שמועס – דאס א דורכשמועסן וועגען סימפאנישען קאנצערט 8.15 סימפאנ. קאנצערט פון דער ווארשאווער פילהארמאניע נאכ'ן קאנצערט „פ.א.ט." העטער פאליציי און ספארט קאמוניקאטען ווי אויך רעטראנסמיסיעס פון אויסלענדישע סטאנציעס (א שפאציר מיט'ן דעטעקטאר איבער אייראפע. ווערענד דער פ.ז.ע קאמוניקאט פון די אינטערנאציאנאלע האקיי קאמפען אין קריניצא

זשורנאליסטען-סינדיקאט
(יודישע סעקציע)

פרייטיג זייגער 11 פריה קומט פאר אין לאקאל פון צענטראלען כותרים-פעראיין (פעטר. 10) אנ'אויסערגעוועהנ-ליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער יודישער סעקציע ביים זשורנאליסטען-סינדיקאט אין לאדז. אלע מיטגלידער ווערען געבעטען צו קומען.

נייע פערוואלטונג — ישיבה „בית אברהם"

ביי די גענעראל פערזאמלונג אין ישיבה „בית אברהם" לאדז פאנסקא 1 ביום א' פ' בשלח ז' שבט איז געוועהלט געווארען א נייע פערוואלטונג פון פאלגענדע ה"ה 1) ר' סענדער גוטמאן (עהרען-פרעזעס), 2) ר' ישעי' שוויאטלאווסקי (פרעזעס), 3) ר' חיים דוד צאלקע (וויצע-פרעזעס), 4) ר' יוסף מרגליות (וויצע-פרעזעס), 5) ר' שאול נאדעל (קאסירער), 6) ר' אברהם יוסף ראדמאן (סעקרעטאר), 7) הרב ר' מאיר בארנשטיין, 8) ר' מאיר בינם נייהויז 9) ר' אהרן ראטבנבערג, 10) ר' אברהם אהרן לענטשיצקי, 11) ר' יחיאל יצחק בערמאן. 12) ר' יצחק מאיר טייטעלבוים, 13) ר' וואלף גערשט, 14) ר' יצחר מאיר וויינטרויב, 15) ר' בנימין מאראקא, — קאנדידאטען 1) ר' הענעך בארנשטיין, 2) ר' הערשל ראדמאן, 3) ר' יעקב משה אולינאווער.

רעוויזיאנס קאמיטע 1) ר' שלמה פרענקעל, 2) ר' הערשל בירנבוים, 3) ר' שמעלקא שיינוואלד.

קאנדידאטען 1) אלימלך ראדמאן, 2) ר' בצלאל גארצעוויטש.

ריזיגער שאדען
פון א לאדזשער פירמע

א לאדזשער אינדוסטריע-פירמע האט ביי טערמין-בעשטעלונגען פון בוימוואל געהאט היזק 12.000 פונט שטערלינג.

שטרייקען אין פאבריקען

(§) אויך אין די לאדזשער פאבריקען פון בענדלעך קומט פאר אן אקציע צו רעדוצירען די לוינען. פאריגע וואך האט צוליב דעם אויסגעבראכען א שטרייק אין דער „זייד-אינדוסטריע" און אין דער „זייד-אינדוסטריע ליאן". איצט האט אויסגעבראכען א שטרייק אין דער זייד-פאבריק פון מ. ל. אפפעלבוים.

טויט צוליב נויט

(§) צוליב נויט איז בעגאנגען זעלבסט-מארד דער 22-יעהריגער ראמאן שימאנסקי פון מיעדזשיאנא 18.

לאדזשער יוד. קאמער-טעאטער — נייער
„ארט"
וויסער זאל „מאנטיפעל" זאכאדניא 43
קינסטלערישער לייטער: מ. בראדערזאן.
לייטער: א. בעזמאן.

היינט דאנערשטאג, 1 פארשטעלונג אנהויב 9.45 אווענד
פון 4-טען פראגראם א. נ.
ס'רעדל דרייט זיך
אין 2 טיילען, 12 בילדער. 1) פראלאג, 2) טויטע חסידים, 3) קיבער, 4) אין זאקאפאנע, 5) ארבייטסלאזע, 6) פאר חופה וקדושין, 7) בעלי-עגלות, 8) אויף א שטיקעל ראדיא, 9) דער של סעל, 10) אויפן באל, 11) מאנטאפיארע ביי ניקאלאי'ען דעם ערשטען, 12) אראבעסקא, 13) צ'אט-די-קי מ'אט-די-קי.

אנסאמבל לויט'ן א.ב. פרויען: זיסעל-גירל, מ. דאלסקא, לאלא זילבערמאן, שיינע-מרים, מאשע פעטערמאן, מענער: שמואל גאלדשטיין ש. דזשיגאן, מאטעל קאן, יעקב ריינגלאס, ישראל שומאכער און יוסף שיפער. טעקסטען: מ. בראדערזאן, דער טונקעלער און אהרעזשעווסקי. מוזיק: ה. רובין און א. ביינעלמאן, דעקאראציעס און קאסטיומען: י. ברוינער, טענץ און פלאסטיק ג. קרושבנא און מ. אלמערן, רעזשי – ש. דזשיגאן, י. שומאכער, מוזיק-לייטער—הערץ רובין, ליכט-עפעקטען - יערא. פינאנצ-אינספעקטאר מ. קאן.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פון 11 פריה ביז 2 בייטאג און פון 5 אזייגער אווענד. שבת א גאנצען טאג.

אומגליקען

(§) די סטאטיסטישע פאגאטאוויע איז אין יאנואר ארויסגערופען געווארען אין 507 פאלען. 165 פערזאן זענען אפגעפיהרט געווארען אין שפיטעלער אריין. 11 פערזאן זענען איבערגעפאהרען געווארען דורכ'ן טראמוויי. ס'זענען פארגעקומען 24 אנפאלען, 37 געשלעגען, 8 פאלען פון משוגעת.

7-יעהריגער חזן
אויף א קאנצערט אין לאדז

די ליבהאבער פון יודיש-רעליגיעזער נגינה און פאלקס-ליד וועלען די טעג קענען בעוואונדערן דעם 7-יעהריגען חזנ'דעל נחומ'ל עפשטיין, וועלכע האט אין פוילען און אין אויסלאנד, אין דער חזנים-וועלט ארויסגערופען גרויס שטוינען.

נחומ'ל עפשטיין זינגט די קאמפאזיציעס פון חזנ'ישען רעפערטואר (הערשמאן, ראזענבלאט א. א.) ווי אויך א פערשידענארטיגען רעפערטואר פון יודישע פאלקס-לידער.

יובילעאום-קאמיטעט לכבוד שלום אש אין לאדז
50 | זאל „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20 | 50
זונטאג, דעם 8-טען פעברואר 1931 8.30 א זייגער אווענד קומט פאר
א גראנדיעזע יובילעאום-פייערונג
לכבוד דעם גרויסען און בעליבטען דיכטער
שלום אש
מיט דער בעטייליגונג פון חשוב'ן יובילאר
פראגראם:
I
1) איינלייטונג — רעד. י. אוגער
2) רעדע וועגן שלום אש—דר. ז. עלענבערג
3) בעגריסונגען
4) שלום אש דער קינסטלער — רעפעראט יצחק קאצענעלסאן
5) רעדע פון יובילאר
II
1) שלום אש הימן, טעקסט י. ראבאן, מוזיק- קאמפ. הענעך קאן
2) קלאסישע ווערק און פאלקס-לידער—באר אונטער דער לייטונג פון פראפ. י. פיוורישיס
3) סאלא געזאנג—פרל. ל. קארפיוויניאק
4) רעציטאציעס פון שלום אש'ס ווערק — דער יובילאר און י. מאשקאוויץ
בילעטען שוין צו בעקומען ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

קאנפליקט אין די זגערזשער פאבריקען פערציהט זיך

(§) די ארבייטער אין די גרעסטע 6 פאבריקען אין זגערזש שטרייקען, ווי בעקאנט, צוליב די לוין-רעדוקציעס.

נעכטען איז פארגעקומען א געמיינזאמע קאנפערענץ צווישען די שטרייקענדע ארבייטער מיט די פארשטעהער פון די פאבריקען. דער אינספעקטאר אפאלסקי, שטרעבענדיג צו א פערשטענדיגונג צווישען די צדדים, האט אפעלירט צו די אינדוסטריעלער, צוריקצוציהען דעם בעשלוס צו רעדוצירען די לוינען אויף 10 פראצענט. דער פארשטעהער פון טעקסטיל - קלאסען-פארבאנד, וואלטשאק, האט אנגעוויזען, אז די דאזיגע איז עלול אונטערצוגראבען די גאנצקייט פון דער אינדוסטריע און אויב די אינדוסטריעלער וועלען דוקא זיך איינשפארען און רייסען די לוינען – וועט דער שטרייק זיך פערציהען.

דער פארשטעהער פון די אינדוסטריעלער האט דערויף ערקלערט, אז די איצטיגע קאלקולאציע צווינגט די אינדוסטריעלער אונטערצוהאלטען זייער פלאן פון לוין-פראדוקציע, ווייל די קאנקורענץ איז גרויס.

דערמיט האט די קאנפערענץ זיך געענדיגט מיט גארנישט.

זאל פילהארמאניע נארוטאוויטשא 20 | מאנטאג, דעם 9-טען פעברואר 1931, 9 א זייגער אווענד
דער לעצטער אפשידס-אווענד
פון
היה'לע גראבער
אין א בעני'טען פראגראם.
צוויי איינאקטערס פון י. ל. פרץ
נאך „קבורה" און „מוסר"
נייע קינדער-לידער • נייע פאלקס-לידער • נייע חסידישע נגונים
בילעטען אין דער קאסע פון פילהארמאניע.
זאל פילהארמאניע נארוטאוויטשא 20

די איבערלעבענישען פון א לאדזער דעטעקטיוו

(געשריבען ספעציעל פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט")

פון **בערנארד הילער**

(6-טע פארטזעצונג)

ער איז געפאלען אליין טויטער און מודער. עס האט געקאסטעט זיין א גרוב פון אפשר א מייל מעטער. ער איז געבליבען ליגען ווי א דערהרג'עטער, א פערצווייפעלטער פון דעם קלאפ.

אין דער הויך, איבער איהם, האבען זיך דערהערט טריאומפירנדע אויסגעשרייען און זעלבסט-ווערטער.

דערנאך איז געווארען שטיל. דערווייל האט פלעק צוריק בעקומען דאס בעוואוסטזיין. ער האט ארויסגענומען זיין עלעקטרישע לעמפעל און ווען ער האט עס אנגעצונדען, האט ער בעמערקט, אז ער געפינט זיך אויפ'ן באדען פון זעהר א טיפען גרוב. די ווענט זענען געווען גלאטע און שמאל אזוי, אז אלע בעמיהונגען זיך ארויסצוקריגען זענען געווען אהן ערפאלג.

אויף יעדען פאל האט ער גענומען און דער האנט ארויס זיין רעוואלווער. ער האט בעשלאסען באלד צו שיסען, אויב אין דער הויך וועט ער נאר דערזעהען דעם קאפ פון א פערברעכער.

און ווירקליך, אין א פירטעל שעה ארום האט זיך בעוויזען דא דאס פנים פון דער גראבער ווערשין. עס האט זיך דערהערט א שאס און די ווערשין איז מיט א געשריי אוועק געשפרונגען א זייט. אבער באלד האט ער דערהערט איהר געלעכטער און הינטער איהם עפעס א גראב, הויפטזעכליך קול פון עפעס א מאנספערשוין.

— אהא! — האט מען אויבען גערופען. — דער שפיאן שיסט צו אונז. אבער מיר וועלען איהם באלד אויסלערנען שטיל צו זיין. אינטערעסאנט, ווי ער וועט זיך פיהלען, ווען מיר וועלען איהם בעגאסען מיט זודיג וואסער ער וועט זיך אפקאכען, ווי א לעבעדיגער האק.

פלעק איז געווארען איבערראשט. ער האט גלייך פערשטאנען דעם טייוואלישען פלאן פון די פערברעכער. ער האט אויפגעציטערט, פארשטעלענדיג זיך, וואס פאר א טויט איהם ערווארט.

ער האט אבער נישט פערלארען די האפנונג גערעטעוועט צו ווערען.

נישט ווייט פון איהם איז געשטאנען א באליע. פלינק האט ער געכאפט די באליע און ארונטערגעקראכען אונטער איהר. ער האט די באליע פעסט צוגעדריקט צו זיך. אויבען האט מען גענומען גיסען שרעקליך קאכעדיג וואסער. פלעק האט איינגעגראבען די באליע אין דער ערד און דאס וואסער איז בלויז צוגעקומען צו דער באליע, האט איינגענעצט דאס זאמד און ליכט אנגעריהרט זיינע קליידער.

פלעק האט געהערט געלעכטער, אבער ער האט בעשלאסען ארויסצופיהרען די פערברעכער אין א טעות. ער האט עטליכע מאל א שרעקליכען געשריי געטון אזוי ווי ער וואלט געווארען אפגעקאכט. דערנאך האט ער געשוויגען. די פערברעכער זענען געווען זיכער, אז ער לעבט שוין נישט.

— ער איז שוין פערטיג! — האט מען אין דער הויך געזאגט. — נאך היינט בייטאג וועלען מיר איהם ארויסשלעפען און איהם מאכען א פיינע לויה. דער הונט האט עס כשר פערדינט.

ווען די פערברעכער, זיכער אין זייער נצחון, האבען זיך דערווייטערט, איז פלעק פולשטענדיג רוהיג געווען און זיין גורל. ער האט געוואוסט, אז רינגארט וועט דא אהערטרעפען און בעפרייען פון קעהלער, וואוהין ער איז אזא אינטרעסאנטער אריינגעפאלען.

זעקסטער קאפיטעל

רינגארט האט נישט גערעכענט, אז פלעק'ן איז געשעהען עפעס שלעכטס.

ער האט נישט געוואוסט, אז פלעק האט צום צווייטען מאל גענומען פערפאלגען. ער האט נישט געוואוסט גענוי, וואו זיין געהילף געפינט זיך איצט. ער איז אויסגעגאנגען די גאנצע גאס און ער האט גארנישט בעמערקט. רינגארט האט א פייף געטון — דאס איז געווען אנ'אפגערעדעטער צייכען — אבער ער האט נישט דערהאלטען קיין ענטפער. דאן האט ער גענומען זוכען די צייכענס פון קרייד. דאס האט זיי איהם איינגעגעבען. ער האט זיי געפינען, לויט די צייכענס פון קרייד איז ער צוגעקומען צו דער ווערשינ'ס וואוינונג.

ווען ער איז אריין אויפ'ן הויף און א קוק געטון אין די פענסטער, האט ער דערזעהען, אז אין דער פראלניע איז פינסטער. רינגארט האט זיך בעהאלטען הינטער די קאסטענס, וואס זענען געשטאנען אויפ'ן הויף. ער האט עס געטון אין דער ריכטיגער צייט, ווייל אין א מינוט ארום האט זיך אין דער טיר בעוויזען די דיקע פרוי מיט א מערעלע. הגם עס איז געווען פינסטער, האט רינגארט דערקענט, אז דאס מערעלע איז דאס זעלבע, וואס האט געבראכט דעם בריף. זיי זענען געגאנגען ווייטער. רינגארט איז נאכגעגאנגען הינטער זיי.

ער האט געהערט, ווי זיי גייען ארויף אויפ'ן צווייטען שטאק, דא האבען זיי געקלאפט די טיר און אריין אין א שטיבעל, א פאציענטקע.

מיט שטילע קעצישע טריט איז רינגארט זיי נאכגעגאנגען און באלד האט ער זיך געפונען אין א שמאלען קארידאר און וועלכען עס האבען זיך געפינען דריי טירען.

ביי איין טיר, פון וועלכען עס איז ארויס עפעס א געריש, האט ער זיך אפגעשטעלט. ער האט דייטליך געהערט עפעס א קינדערישער קול, אבער דעם אינהאלט פון געשפרעך האט ער נישט געהערט. פלוצלונג איז שטיל געווארען.

רינגארט האט ארויסגענומען א בינט וויטריכעס, ער האט בדעה געהאט די טיר צו עפענען, ווי ער האט פלוצלונג דערהערט, ווי די טיר עפענט זיך.

ער איז אבגעשפרונגען און א ווינקעל פון פינסטערען קארידאר.

די ווערשין איז צוריק ארויסגעגאנגען און איז אראפ אונטען. רינגארט איז איהר נאכגעגאנגען. די ווערשין האט גענומען די טיר און זי פערמאכט.

ער האט אריינגעקוקט דורכ'ן שליסעל לאך דערזעהען, אז אינמיטען זיצען דריי פערשוינען מיט גראבע, פערברעכערישע פנים'ער, און די פרוי, וואס איז ערשט אריינגעקומען. רינגארט האט דאן צוגעשטעלט דאס אויער און האט געהערט פיהרען א געשפרעך.

(דאס ווייטערע קומט).

פערשאַלטען בלוט

גרויסער שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער היינטיגער צייט

(144 פאָרטזעצונג)

בעלאַ איז אויפגעשפּרונגען, האָט אָנגעפּרעסט איהרע ליפּען אויף דער פרוי'ס באַקען און געשעפּטשעט:

— גאָט וועט אייך בעלויהנען פאַר די הילף.

— געדולד, האָט נאָך א ביסעל געדולד. דערוויילּ קאָן איך אייער וואונש נישט ערפילען; איך וועל מאָרגען, אַדער איבערמאָרגען אייך ערקלערען, פאַרוואָס איך קען עס יעצט נישט טון. איך מוז אייך אָבער זאָגען, אז איהר האָט מיך גע־ריהרט, איהר האָט מיך פשוט ערשיטערט. — האָט פרוי שולץ געזאָגט, אַרויסרייסענדיג זיך פון בעלאַ'ס אָרעמס.

פרוי שולץ האָט זיך אראָפּגעבויגען צו בעלאַ'ן און איהר געגעבען א קוש אין פּנים.

בעלאַ'ס וואונדערבאַר־שעהנע אויגען האָבען אָנגעקוקט די פרוי מיט דאַנקבאַרקייט.

פרוי שולץ האָט פערלאָזט דאָס צימער.

בעלאַ איז נאָך געבליבען שטעהן אויף איהר אָרט און מיט לויכטענדיגע אויגען נאָכגעקוקט די אַרויסגעהענדיגע פרוי.

זי האָט געהערט, אז מ'פערשליסט די טיר, אָבער איצט האָט עס זי נישט געשראָקען.

מיט לאַנגזאַמע טריט האָט זי זיך צוריינגעזעצט אין שטוהל און זיך פערטראַכט.

איהר קאָפּ איז פול געווען מיט אונרוהיגע געדאַנקען. יאָ, בעלאַ איז נאָך געווען יונג און אונערפאַהרען. זי האָט נאָך נישט געהאַט קיין אַהנונג, ווי אַזוי מענשען קענען זיך פערשטעלען.

• • •

אין דער וואוינונג פון פרוי שולץ האָט געהערשט א פייערליכע שטילקייט. די פרוי איז געזעסען ביים טיש. פאַר איהר איז געלעגען א געבעט־בוך. פרוי שולץ האָט אריינ־געקוקט אין דעם בוך און טרעהרען האָבען בענעצט די בלעטער פון בוך. א שווערער זיפץ האָט זיך אַרויסגעריסען פון איהר ברוסט.

היינט איז געווען די יאָהרצייט פון איהר מוטער און אין יעדען יאָהרצייט האָט פרוי שולץ אריינגעקוקט אין געבעט־בוך. און איצט, אין אַזאַ מאָמענט, איז זי אויסנאַהמס־ווייזע געווען געריהרט פון בעלאַ'ס געשיכטע.

עס איז געווען זעהר לאַנג שטיל אין צימער.

פרוי שולץ איז געווען פערזונקען אין איהרע מחשבו'ת זי האָט זיך דערמאָנט אין איהר לעבען. זי האָט זיך דער־מאָנט אין איהרע מעשים און זי האָט איצט נישט איין פלעק געזעהן אויף איהר געוויסען. אין איהרע אויגען האָבען זיך בעוויזען סמנים פון טרעהרען און זי האָט מיט איינמאָל דערשפּירט א געפיהל פון חרטה אויף איהרע מעשים.

— אַ, גאָט, ווי איך בין זינדיג! — האָט זי אויסגע־רופען.

זי האָט זיך ווידער פערטראַכט אין א פּיינליכער שטיל־קייט. מיט איינמאָל האָט זי אויסגערופען:

— ווען איך זאָל בעלאַ'ן ראַטעווען, וועט אפשר מיין געוויסען לייכטער ווערען! — האָט זי געטראַכט. — אָ, דאָס מוז זיין מיין ערשטע טאָט! — האָט זי שפּעטער פעסט בעשלאָסען.

פּלוצלונג האָט זיך די טיר געעפענט און עס האָט זיך בעוויזען ריינהאַרד, ער איז אַריינגעקומען מיט א געשריי:

— צום טייוועל, ווען איך וואָלט געוואוסט, אז ער וועט אַזוי זיך פיהרען מיט מיר, וואָלט איך איהם געלאָזט לויפען.

פרוי שולץ האָט זיך נישט אָפּגערופען מיט קיין וואָרט; איהרע אויגען האָבען געקוקט מיט פּעראַכטונג אויף דעם אריינגעקומענעם מענש.

ריינהאַרד האָט זיך א וואָרף געטון אויף דער עלעגאַנ־טער סאָפע און אָנגעהויבען:

— שטעל דיר פאָר, אז איך בין געווען ביי איהם און פון איהם געפאָדערט די צוגעזאָגטע פאַר מויזענד גולדען. ווייסט, וואָס ער האָט מיר געענטפערט?

— וואָס? — האָט די פרוי געפרעגט.

— ער זאָגט, אז ער האָט נישט קיין געלד. וואָס פאַר א נאַרישער אויסרייד דאָס איז! ער זאָגט, אז ער דאַרף געהן צו איינעם א באַנקיר און ביי איהם וועט ער קריגען וויפיל געלד ער וועט נאָר אַליין וועלען. און בעהאַנדעלט האָט ער מיך דערביי אַזוי, ווי איך וואָלט געווען זיין שטי־וועל־פוצער! צום טייוועל!

דאָ האָט ריינהאַרד געוואָרפען אַן אויספאָרשענדיגען בליק אויף פרוי שולץ.

— רעד ווייטער. דו ביסט עפּעס אין א פּאַסקודנער שטימונג! וואָס ווילסטו דען פון דעם גראַף?

— ער וויל זיך אַרויסדרעהען פון געבען געלד. אָבער ער האָט א טעות, אויב ער מיינט, אז ער וועט מיך גענאַ־רען. דו טאָרסט איהם נישט עפענען די טיר, ביז ער וועט נישט בעצאָהלען דאָס, וואָס ער האָט צוגעזאָגט.

— דאָס הייסט, דו ווילסט דיך צוריקציהען פון מיט־צואַרבייטען מיט איהם? — האָט פרוי שולץ אויספאָרשענ־דיג געפרעגט.

— יאָ, דאָס איז מעגליך. אז ער גיט נישט קיין געלד

— פאַרוואָס זאָל איך געהן פאַר איהם אין פייער אריין. אָבער איצט זאָג מיר נאָר, וואָס מאַכט זי? ביסטו געווען ביי איהר?

— איך בין געווען ביי איהר.

— אָבער וואָס איז דען מיט דיר? — האָט ריינהאַרד פּלוצלינג געענדערט דעם טאָן און זי שאַרף אָנגעקוקט. — דו זעהסט אויס, ווי דו וואָלסט געוויינט.

— יאָ, איך וועל זיך פאַר דיר מודה זיין. איך האָב טאַקי געוויינט.

(פאָרטזעצונג קומט).

Pensjonat i Internat
dla dzieci i młodzieży
„BAJKA"
EWY WOLRAUCHOWEJ
OTWOCK Gliniecka 7, willa Jasna (w pobliżu Śródborowa) Tel. 123

נעהמט אויך אָן אין ווינטער־סעזאָן דערוואַקסענע, ווי אויך פערזאָנען, וועלכע דאַרפען זיך געפינען אויף דיעטע (צוקער־ליידענדע, א. ד. גל.) דער פענסיאָנאַט געפינט זיך אין א 4־מאָרגיגען וואַלד. די ווילע איז א געמויערטע און בעזיצט אַלע מאָ־דערנסטע איינריכטונגען: צענטראַל־בעהייצונג, ראַדיאָ, טעלעפאָן, באַדעצימער, וואַרים־ און קאַלט וואַסער.

גרויסע און זוניגע צימערן — די פרייזען זענען ניריגע

בעשטעלונגען ווערען אויך אָנגענומען דורך דעם טעלעפאָן.

בעמ.: פאַר רעקאָנוואַלעסצענטען א ספּעציעלע ענטשפּרעכענדע דיעטע.

Komplet Freblowski

prowadzony w języku **polskim i hebrajskim** przez pierwszorzędną freblankę, został otwarty. Ogólne kierownictwo spoczywa w ręku

p. Sulamity Poznańskiej

(byłej kierow. szkoły języków i nauk handlowych)

Zapisy przyjmuje kancelarja od 9—1 p. p.

S. Poznańska, ul. Magistracka № 20.

UWAGA: Rutynowana nauczycielka udziela lekcyj gry fortepianowej. Pianino na miejscu.

FCPADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט־קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראַלאָגישע און נערווען־קראַנקהייטען.

קוואַרץ לאַמפּ־עלעקטרישער היילקאַבינעט־קאָסמעטיק

מעטיג פון 8 א זייגער פריה ביז 9 אָוונט

זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג

באַזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען

פרייז 3 זלאָטעס

אַכטונג, צייטונגס־פערקויפער!

יעדען מאָנטאָג פון 6—7 אין אָוונט

דיזשורירט די פערוואַלטונג.

יעדער פערקויפער מיטגליד קען זיך מעלדען

אין די אויבען־אַנגעוויזענע שעה'ן

די פערוואַלטונג.

שוין ערשינען דער יאַנואַר־נומער

פון דער לאָדזשער צייטשריפט פאַר ווירטשאַפט־ליכע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען

„אילוסטרירטער פוילישער מאַנטשעסטער"

אונטער דער רעדאַקציע פון אלי באַרוכין

מיט אַרטיקלען פון: ד"ר יוליוש באַרנעט, ד"ר ש. שעפּס, אינזש. קאַראָל בייער, אָסקאַר בער־מאַן, נ. שפעט, ד"ר ז. עלענבערג, ד"ר אַרנאָלד פרידמאַן, מאַגיסטער יוזעף ליטווין, סטאַראָסטע אַלעקסי רזשעווסקי, איליאַ ערענבורג, אלי באַרוכין א. א.

דער נומער איז רייך אילוסטרירט.

פרייז 75 גראָשען.

צו בעקומען ביי אַלע צייטונגס־פערקויפער.

WYKWALIFIKOWANA
HAFCIARKA
do kolorowej bielizny ręcznej poszukiwana. Zawadzka 27 Blajwajs

---

קינא
ZACHĘTA
זגיערזשער־גאַס 26.

היינט און ווייטערדיגע טעג!

די סטודענטין פון כעמיע העלענאַ "W..." — א. נ.

„דער זיסער נצחון"

שטימונגס דראַמאַטישע דראַמא אויפ'ן פאָן פון א קאַמף פון א געבילדעטע פרוי, מיט די געגנער פון גורל

די הויפּט־ראָלען:

Olga Czechowa, Igo Sym

אויסגעצייכנט. אָרקעסטער אונטער ליטונג פון י. סטעפּאַנסקי אָנפאַנג פון די סעאַנסען אין די וואָכען טעג 4 אַ זייגער נאָכ־מיטאָג, — שבת, זונטאָג, און חגאות 12 אַ זייגער פאַרמיטאָג. פרייזען ערמעסיגט. דער זאַל איז גוט געהייצט.

די שענסטע פאָטאָגראַפישע אויפנאַמען

און סאָלידע אויספיהרונג איז נאָר אין דעם ערשטקל. קונסט־פאָטאָגראַפישען אַטעליער

„PARISIEN"

אינהאַבער: ה. כראַקאַ, לאָדז, פראַנציסקאַנער № 30

עס ווערען אויסגעפערטיגט אַלערליי אַרבייטען, וואָס אָנבעלאַנגט צו פאָטאָגראַפיע, צ. ב. רעפּראָדוקציעס פון מאַלער־בילדער, מאַשינען־פּלענער, אַרכיטעקטור, פאַבריקס־לאָקאַלען, אינערן און אויסערן־אויפנאַמען, פעראיינס־בילדער, גרופּען, בעלער, באַנקע־טען, אַרטיסטישע קרייזען, אַמאַטאָרען־פאָרשטעלונגען א. אַז. וו. אַלע אויפנאַמען ווערען אויסגעפיהרט דורך מיר פּערזענליך. ספּעציאַליטעט פון פּאָרטרעטען, ווי אויך א גרויסער אויסוואַהל פון פערשידענע ראַהמען, צו זעהר ביליגע פרייזען.

צופאָהר מיט די טראַמווייען 1, 6, 14.

מיט אַכטונג

Zakład Fotograficzny
„PARISIEN"
wł. H. SROKA
Łódź, Franciszkańska 30

האַנדעלס־קאָרעספּאָנדענץ

פּוילישע, דייטשע, פראַנצויזישע, ענגלישע

ערלעדיגט דאָס ביוראָ

„אַרגוס"

זאַכאָדניאַ 36

טעלעפאָן 118־17

מעבאַנישע שלאָסעריי און ווייסעריי

J. Reder, Łódź

Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)

כ'נעם אָן פערשידענע שלאָסעריי־אַרבייט און אויטאָגענישע שווייסונגען אונטער גאַראַנטיע.

פּריוואַט־וואוינונג גדאַנסקאַ 20, וו. 17.

וויכטיג פאַר די, וואָס געלד איז ביי זיי טייער!

איך קויף מעבעל, דיוואַנעס, שרייב מאַשינען, אַנציגער און פערשידענע געברויכטע געגנשטענדע. כ'צאָהל די בעסטע פרייזען

שענקעוויטשאַ 23 אין מעבעל־געשעפט

א. ווייצמאַן

בעמ.: ביי מיר איז שטענדיג אויף לאַגער שעהן מאָדערנע מעבעל ביליג.

אַ מעבלירטע וואוינונג

פון א שטוב מיט אַ קיך, עווענטועל די בלויזע וואוינונג פון זאָפאָרט איבערצוגעבען.

מ. נייער, זאַכאָדניאַ 11.

Pełny wspaniały biust

Jak go zdobyć w krótkim czasie wskazuje bezpłatnie: Pani E. Feldt, Gdańsk, Leegethor 71.

אליכם אישים אקרא
וקולי אל בני אדם
בצדק כל אמרי פי
ואין בהם נפתל ועקש

אויב איהר ווילט ערלעדיגען אייערע אָנ־געוועהטאָגטע ענינים זאָלסטו קומען צו לויפען אין דעם ביוראָ

פּעטריקאָווער 17

2־טער הויף פאַרטער

דורכגאַנג זאַכאַדניאַ 52, טעל. 148־79, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס, קלויזולעס און זאַ־בעזפּיטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען אין משך פון 24 שעה. אַפּע־לאַציעס, אַפּאָזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רע־קורסען וועגען פּעסער, וויזעס אין קאָ־מיסאַריאַט־זשאַנדו, וועקסעל־אינקאַסאָ אויף גאַנץ פּוילען און גאַליציען ווערען פּינקטליך און געוויסענהאַפט ערלעדיגט צו די ביליגסטע פרייזן. שותפות־אַקטען, סטאַטוטען, איבערזעצונג אינטערציזיעס. אַקטן, דאַראַווויזנעס אַלערליי ספּראַוועס ווערען אָנגענומען אַדורכצופיהרען, עווענ־טועל מיט אַנ'דוואָקאַט.

די איינציגע טאַכטער פון ישראל מאַנעלאַ

2־טער הויף פאַרטער, דורכגאַנג זאַכאַדניאַ 52, טעל. 148־79.

בעמ.: דאָס ניי־„געבאַקענע" מאַנעלאַ־ביוראָ אויפ'ן ערשטען הויף האָט נישט קיין שום שייכות מיט'ן לאַנג־עקזיסטירענדען ביוראָ, וואָס געפינט זיך

אין צווייטען הויף פאַרטער

טעלעפאָן 148־79

פּוילישע שפּראַך

ווערט ערלערנט גרינדליך דורך א קורצער צייט

וואָסכאָדניאַ 29, וו. 3.

הלא חכמה תקרא
ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך,
אז תשכן בטח ושאנן, כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זאָלסטו נאָר קומען אין ביוראָ

פון ד. מאַנעלאַ

וואָס איז איבערגעטראָגען געוואָרען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף פּיעטריקאָווער 17, לינקע אָפיציגע פאַרטער, טעל. 124־95

וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאָזולעס זאַבעזפּיטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אורזשאָנד ראָזיעמטשי. ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. בעמ.: קלאָזולעס און זאַבעזפּיע־טשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט אין משך פון 24 שעה.

מיט אַכטונג ד. מאַנעלאַ,

פּיעטריקאָווער 17, 1־טער הויף

פערלוירען געוואָר.ן

אַ גאָלדען זייגערל

פון דער פירמע לואיס גריזעל, נאָוואָמיעסקאַ 1. דאָס דערמאָנטע זייגערל איז אַ ווערטפולער אָנדענק נאָך אַ פערשטאָרבענער פּערזאָן. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען־ נען געגען הויכע בעלויגונג צו ה' מ. וואַלד, אַל. 1־טער מאַי 49, עווענטועל פערשטענדיגען זיך טעלעפאָניש 172־98. אַלע בעוואָרענישען זענען געמאַכט געוואָרען. 535

אַ געוועלב מיט אַ שטוב

אויף קילינסקעגאָ צווישען צעגעלניאַנאַ און נאַרוטאָוויטשאַ פון זאָפאָרט איבערצוגעבען. רעפלעקטאַנטען, חוץ קאַלאָניאַל־אינהאַבער קענען זיך מעלדען אויף קילינסקעגאָ 48 צו ה' גאָלדשטיין (פוטער־געוועלב)

פּוילישע שפּראַך

אין וואָרט און שריפט, ליטעראַטור,

קאָרעספּאָנדענץ

לערנט אויס גרינדליך אַ ערפאַרענער לעהרער מיט העכערער בילדונג.

אַנדזשעיאַ 7, וו. 8 פון 2—3 און פון 7—9 אָוו.

אַ געוועלב

מיט אָדער אָהן איינריכטונג פּאַסענד פאַר יע־דען געשעפט, צו פערקויפען. גלובנאַ 59.

(אין געוועלב.)

וויכטיג פאַר דאַמען!

מאַכע איך די עלעגאַנטסטע דאַמען־היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלעגאַנטסטע היטע איבעראַר־בייטע איך אויף גאַנצליך ניי. געדענקט דעם אַדרעס:

נאָר פאַר 2.50 זל.

23 זאַוואַדזקאַ 23

אין הויף, 2־טען איינגאַנג, לינקס פּאַרטער.

בעמ.: נייע היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער אויס־פערטיגונג — 50 פּראָצ. ביליגער ווי איבעראַל

„TOLA"

דאַמען־סאַקעווקעס

פון אַלטע פילץ־היט אָהן אונטערשיד מענער־ אָדער דאַמען־היט, מאַך איך די שענסטע פּאַ־סאָנס סאַקעווקעס אין פיינסטער אויס־פיהרונג צו שפּאָט ביליגע פּרייזען.

אַבאָנעמענטס־פרייז ... אַנאָנסען־פרייז ... [illegible]

Redaktor-wydawca S. Hamburski

Drukarnia: R. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 13.